Массо а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ● ШИНАРА, 19 ФЕВРАЛЬ, 1985 ШУ. ● № 22 (7057). ● Мах 3 кап.

Пятилетка чакхйоалача шера стахановски хьисапе къахьега!

Яхьа дневник

* * *

Овсаро къахьегарал совгІа шоаш хьаеш мел йола продукци дикен тІехдикеи мара ца хулийташ къахьегаш ба Гудермесски «Мединструмент» завода болхлой. Вай мехка массо а моттигашка дІалхоачаш я из. Потребителаша Іалашмате лакха мах бу цун. ДІабахача январь бетта пачхьалкхен планал совгІа цар арахийцар нийс эзар сома маьха тІехдика продукци. ТІехкхоачашъяьй производственни а технико-экономически а хьокхамий январь бетта задани. Къахьегама овсарле лакхъяра задани нормагІа йоагІачул цхьа процент гаргга лакха а еш, соахка январь бетта хиначул 12,9 процент лакхъяьй из.

Массаза санна социалистически яхье хьалха а латташ, шоаш тІаьйца денхараш тІехкхоачаш деш я Эбоян Юрий Николаевич верте латтача кузнечно-штамповочни цехан Кулакова Надежда Илларионовнас кулгалдеча шлифовально-полировальни цехан коллективаш.

* * *

ДІадахача шера даьха къахьегІна толамаш лаьгІ ца долийташ хьанаре къахьегаш ба советски халкъо Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа йоккха Котало яьккха 40 шу дузача цІейна сийленца из къабахара къахьегама вахте атта бола Грозненски ремонтно-механически завода болхлой. Цхьаккха цех е участок тІехьаюсаш йоацаш чакхбаьккхар цар укх шера хьалхара бутт. ПланагІа лаьрхІачул совгІа маьхала яьккхар цар йиъ эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Дика лоархІабаьб ук товарпин нормативно-цІенен продукци аракецара йолча пачхьалкхен планах а.

Къахьегама овсарле лакхъяра бетта план цхьа процент гаргга тІехкхоачашъяьй заводан коллективо. Арахецача продукцега дІабода мах лаьрхІа хиначул совгІа лохбарах пачхьалкхена кхоадаьд 14 эзар сом.

Къаьстта дика къахьегаш, социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Абубакаров Мовлади, Власенко Александр, Ходырев Василий, Кузнецова Валентина верте латтача цехан участкан коллективаш.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

● ХЬУВКЪАМА—ТЕШАМЕ ЛАРД

Звено я болх беш

«Набережный» совхозе комсаш лелаяра специализаци яь я. Теркаж тІабоахийт цхьа хьайбаш леладара а. ШоллагІа шу да йоккха йоаца шурий ферма вІашагІъелла. Ния болаш боагІа хьакхий фермага а.

ДегІабоагІаш латтача хьайбай боахаю дІадех доакъара база чІоагІъяр. Хьалхеяю доакъарая гиней лаьрхІа 400 гектара тІа люцерна, ялат даьккхарая силос кийчъяран хьажкІаш, кхы тайпа культураш. Йоакхо ю цар хьувкъам лакхбара.

— Органически удобренеш кхацийта дІакхахьара республике кхайкадаь месячникаш къобалдаь тІаьйцад оаха, — йоах совхоза директора М. Данаева. — Цхьа эзар тонн дІаяхьа задани еннай тхона. Из 150 процент кхоачашъергья.

Цу гІуланха совхозе лаьрххІа звено вІашагІъеллай. Йоккха балха опыт йолча механизатора Таштамиров Косе кулгал а деш.

Звенона чуйода пхи трактор, грейферни погрузчик, бульдозер. Цар тІа болх беш ба С. Вазуркаев, И. Таштамиров, Т. Абдулкадыров, кхыбараш. Техника дика йоазаш къахьегара тІерен механизатораш ба уж.

Ди сийрда доаллашехьа дІаболалу трактористаш удобренеш кхахьа. Хьалхе а цІенхаштта кийчъяьча техника тешаме бу болх. Тракторий моторан дІадоадац делкъайна хІаьзо дуъача хана мара.

Погрузчика тІа вагІача Абдулкадыров ТІахІира шийна из дІахоачер ду бульдозеро хьагулъьь удобренеш лафеташта сихагІа тІайотта гІерташ. ХІаьта трактористаша дикка таьна ле а дийнахьа кхо-йиъ рейс ю. Масал хьалохкаш бола бу звеньевойс ше.

— ХьажкІаш хьалхеерг йолча кхай тІа хІара дийнахьа 50 тонн совгІа органически удобренеш ехк оаха — дуъц К. Таштамирова. — Уж Іоаль даьча дІа-кха йоарижа а яь оахаргда лаьтта. Из хьаьндара де деэаш дола балхаш дика чакх а доахаргда.

Хьалхарча цхьан кІирагІа 500 тонн удобренеш дІайихьай цун звенос.

В. ПРЕМЫСЛЕР.

ХА ЗЕХЬА ЙОАЯЦ

Тха совхоза коллективо ши бІаьи шоватхъен тонн гибридни хьажкІаш а йолаш Даьхеша 640 тонн ялат, 1500 тонн шекара свеклаш дІаяла, пхи бІаь тонн йол, 630 тонн сенаж, 8 эзар тонн силос, 150 тонн доакъара свеклаши ябакхаши Іалашъе, тха Іалама хьалашка дика латташ йолча сортех гаьмаш дІа а йогІаш ши бІаь гектара тІа керда сомий беш хьае дош деннад укх шера.

554 гектар къона сомий беш я я тха — из боахама кхоане. Соахка гурахьа агротехника бокъонаша дІадеххача тайшара доагІа доал дир цунна. Іодеша гІа лаьтта кІал а дохийташ аьхар гаьний мугІарашта юкъера йовкъаш, зене йолча садоахкача хІамашта духьала молхаш техар, кхы тайпа мероприятеш чакхъяьхар. ХІаьта укх шера хІара гаьна 150—200 грамм кхоачаргІолаш калийн тух, кхы тайпа минеральни удобренеш тайсар беша.

Из болх толашагІа йолча агротехнически ханашка чакхбаккха доккха новкъостал дир тхона Нальчикера енача авиаотрядо. Диаза молхаш техар цо сомий бешамашта, минеральни удобренешца подкормка йир 350 гектара тІа долча гурахьа дІадийнача ялата а.

ХІаьа дикача хьал тІа я сомий беш. Цунна лерттІа доал делга вІаштІехьдаьккхараш ба эгара хьалха бригадир Аушев Уматгирий вокхагІа вола агроном Цороев Къурейшн.

Сомий гаьмаш вІа йола лой укх деношка. Из болх дика хоаца сихен бу Нальгиева Дебхана, Курскиева Мадинас, Аскиева Зайнапа, Евлоева Мадинас, кхычар.

Агронома Муцольгов Илеза кулгал а деш лаьтта хьаьндара лаьрххІа механизированни отряд вІашагІъеллай тха боахаме. Дика кхоачашду цун коллективо шийн денхараш. ХІара гектара тІа юкъера лаьрхІача 30 тонн а кхоачийташ ялата хьажкІаш дІае хьакъоастадаьча 300 гектар лаьттах, 260 гектар органически удобренешца хьаьндаьд цар хІанзе.

10 февралe денз 10 апреле кхаччалца органически удобренешца кхаш хьаьндара кхайкадаь двухмесячник хургдолча юкъа хьажкІашта лаьрхІа долчул совгІа, кхы а 80 гектар шекара свеклаш дІаера дитача лаьтта уж дІаяхьа дош деннад Муцольгова кулгалдеча коллективо. Хьувкъам алсамбаккха дикка новкъостал дергда цу дерригие а.

Дукха ба тха боахаме шоай денхарех дика лоархІабеш бола нах. Масала, звеньевойш; шекара свеклаш кхею Къахьегама Цеча Байракха ордена кавалер Богатырев Султан, хьажкІаш кхею Богатырев Йоакъап, Гиреев Хьажбикар, кхыбараш. Кхаццка органически удобренеш дІакхухьача доккха даькъа лоац цар а.

И. БОГАТЫРЕВ,
Назрановски района «Маяк» совхоза вертера агроном.

Малгобекски бурув тохара балхий управлене метел «Грознефть» производственни объединене бурув деттача бригадашта юкъе эгара, дикагІа лоархІачарех ца я къахьегама ветеран Попхадзе Гурам Григорьевич верте латтача №21 йолча буровой коллектив. Цхьанкха бутт е шу дІадахийтац цо ше тІаьйца денхараш ханал хьалха кхоачаш ца деш. Цудухьа цкъа санна дукхьала а республикерча бурув деттача бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхай цо. Пятилетка хьалхарча диъ шера план кхоачашъярах Малгобекски УБР-е эгара хьалха рапорт деннарех я из. Иштта дика къахьегаш дІадоладаьд цо пятилетка тІехьарча шу а.

СУРТА ТІА: № 21 йолча буровой коллектив, юкъе латтар цун кулгалхо Г. Попхадзе.

З. БАТЧАЕВА сурт.

1985 ШЕРА 18 ФЕВРАЛЬ ХЬАТІАОТТАШ РЕСПУБЛИКЕ ШИН БЕТТА КХАЙКАДАЬЧА МЕСЯЧНИКАХ КХАШКА ОРГАНИЧЕСКИ УДОБРЕНЕШ ДІАКХАХЬАРАХ ЙОЛА

СВОДКА

Районаш	Шин бетта задани (эзарш тоннаш)	ДІайихьай (эзарш тоннаш)	Процент-таш
Веденски	10	2,9	29,0
Шалински	45	8,6	19,1
Надтеречни	45	8,6	19,1
Наурски	45	6,1	13,6
Урус-Мартановски	50	6,2	12,4
Малгобекски	40	3,4	8,5
Ножай-Юртовски	10	0,6	6,0
Назрановски	45	2,7	6,0
Грозненски	160	6,0	3,8
Сунженски	125	3,5	2,8
Шелковской	45	1,2	3,7
Ачхой-Мартановски	40	0,8	2,0
Гудермесски	35	0,4	1,1
Советски	45	—	—
Республике гІолла	700	51,0	7,3

ДИСЦИПЛИНЕИ ДИКА ВІАШТІЕХЬДАЬККХА ГІУЛАКХИ — ТОЛАМА КІИЙЛЕ

М. С. Соломенцевца харжархой вІашагІкхетар

Российски Федераце хоржамаш хулача денга дикка толамаш а даьха баьхкаб къулбауральцаш. Пятилеткаа хьайолаелча денз планал совгІа 350 миллион совгІа сома промышленни продукци маьхала яьккхай, къахьегама овсарле лакхъяра задани тІехкхоачашъяьй.

Из белгалдаьккхар 15 февралe КПСС ЦК Политбюро членаца, КПСС ЦК-арча партийни тІахьожама Комитета председателица Михаил Сергеевич Соломенцевца харжархой вІашагІкхийтача. РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат вен регистраци яьй цуна Миасски хоржамий округе гІолла.

Гулбеннарапа чІоагІа дегаш гІоддаьнна а болаш сийлен президиум хержар йовкъост К. У. Черненко верте латтача КПСС ЦК Политбюро составах.

М. С. Соломенцева вахарах гІуланкхех дийцар Уральски автозавода фрезеровщицас Н. А. Новоселовас — депутаталла кандидата довереннн лицос. Цо харжархой тІахьийхар хоржамаш хулача дийнахьа массане а цхьатарра коммунистийн парте боацарийн йохаргІоацача блока кандидаташта тІехьа кхадж тасара.

Собране къамаьлаш даьча «Уралавтострой» яхача треста каменщиккий-монтажникий бригадира А. И. Замотохина, «Электроаппарат» яхача завода директора В. А. Бусса, новлаш деча завода болхлочо В. П. Коробовас, кхычар йоахар, къулбауральцаша тІаьтеІІа къовсам лоаттабу болх массе метте порядкагІен дика вІаштІехьбаьккхан лелабар, партийни, пачхьалкхен, къахьегама дисциплина чІоагІъяр, массане а хІаране а бехктокхам лакхбер духьа.

Къамаьл дир гулбеннарапа безаме тІаьйцача М. С. Соломенцева. Сайх боккха тешам болар, аьлар цо, Коммунистически парте чурчен арахьарчен политика ленински никъ, цун Центральни Комитетен гІорваьнна партийни пачхьалкхени деятель, КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. У. Черненко верте латтача ЦК Политбюрон дукхача тайпара гІуланкхаш массе оагІорахьарен дизза хьаллоацаш хилар лоархІ аз.

Оратора белгалдаьккхар, парте XXVII съезда, Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо яьккхача Котало 40 шу, стахановски болама 50 шу дизара хьинаре еча кийчоно хоржамашта хьалхарча кампане къаьстта лоархІам хулийташ, массе метте хьинар айдеш, мехко хьабевча турпалча наькъах довккал дара уйла дег чу йоссаеш хилар. КПСС XXVI съездо, цул тІехьагІа хиннача парте ЦК Пленумашка кийчбаь никъ тІагІертта, леррагІа чакхбахарах, советски нах гІулакхашта чІоагІа тІабийрза хиларах дика беркат доала. Вай Даьхе из болашагІен тоевнагІех хинна дІаьттай, хІаьта вахар — кхоачамболашагІен чулоацам дикагІа болаш.

Цхьатарра дегІаух советски экономика, эгара хьалха Іилма-технически прогресс еш дола доакъош. Лакхъенна халкъа боахама эффективность. Экономе режим чІоагІагІа лелаяро Іалашдаьд пхе шера 16 миллиард сома маьха хІама яц аьнна йола материальни ресурсаш кхоелга.

Къаьстта белгаІъяла безам бар са соалка баьча балха итогаш, эгара хьалха боахама доалдара дикала хьокхамаш тоадалар, болх ю баьбац промышленноста, кхыча доакъой къахьегамхоша. Мовхьаш дІа-юха ихухьалга Іалашдаьд машиналъяра транспорто. Болх бе 1983 шерарчул дукхагІа йолаалийтай йиъ миллиард сомал тІех мах бола нерттера фондаш. ЧІоагІа пъакьийгад агропромышленни комплекса болхлоша Кхачан программа заданеш кхоачашъяра.

Хьалхашка латта денхараш кхоачашдара тІабийрзар леррагІен чІоагІлуш ба вай планий социальни лостам. Пхе шера 364 миллиард сома дукхагІа хиннай потреблененен накопленен пайда йийа къаман доход цул хьалхагІа дІаяхача пхеал йолча юкъагІчул. Цу объема пхе даьхьах диъ дакъа халкъа хьал-таро лакхъярга дІадоххийташ да.

Мехка экономика-дегІайоалаяра юкъе дикка дакъа лоац Челябински областа къахьегамхоша. М. С. Соломенцева ма дарра дийцар промышленноста, юрта боахама, чІеча цІенойн социально-культурни гІирсаш хьалдара, баха нах товараш цеи гІуланкхашцен Іалашбара даьнье карагІдийна хІамаш. Дика хувцамаш хинна хилар гуш да, аьлар цо, Миасса вахаре а.

Советски халкъа хьинаре ча къахьегамца хьахулийташ я тахан вай экономике доккхий дика толамаш дахара йола таронаш. ХьетІайоагІа шийттлагІа пятилетка экономика эффективность лакхъяра, халкъа боахама интенсификаци яра даьнье овлангара денз эргалонаш яра пятилетка а хиша дІаотта ез. Интенсификаца доакъош — Іилма-технически прогресс, экономи, дегІал, дисциплина — вІашагІдаргдоацаш дувзаденна да шоайла. Уж вІашагІа хотта долийт массава а — болхлочунгара министрга кхаччалца бараш — керда техника юкъейоалаяр, производство кердаяккхар дезаш хилар.

Оратора къаьстта белгалдаьккхар, безам тІабахаи сакхетамен болх беш болча нахах лакхъаргбоаца, хІанз мохк экономически дегІабоагІилга сихдара хиланза барг боаца кхоачам боаллаш хилар. ХІаьта а, аьлар цо, духьал дІаала деза, болх творчески боацаш, инициативни боацаш беш хилар балхаи долаш производствана, обществана хІанз а зенаш кІеэага ца хулаш хилар. Доал ца хилар, хьурмат ца дар морг да-кх из а. Геигде мегаргдац ледырешта, прогульщикашта, брак ерашта. Вайна массанена а хьашт долаш да цу гІуланхашца маьар хургбоаца хьал оттаделга. Вай вахаре къаьстта ла мегаргдоацаш да тІехдаьнкха морта бохабу малар мелген алкоголизм.

Вай строя кІоарга демократизм къьыта гуш я, аьлар депутаталле кандидата, миллионаш болча наха тІахьожам лоттабеча дакъа лоацаш хиларах. ТІахьожама — партийни, пачхьалкхен, общественни — хоаркІамегІара денхар да социализма наькъашта новкъарле еш, цул принципаща тар ца луш мел дола хІама хьатучадаккхари дІадаккхари.

КПСС Центральни Комитето чІоагІа уйла тІайохийт парте тІахьожама органий балха, хьаллоац уж партийни мугІарий цІенал бахьан долаш лоаттабеча къовсаме. КПСС ЦК-арча партийни тІахьожама Комитето соахка баь болх къовбал а баь, КПСС ЦК Политбюрос дукха ха йоацаш белгалдаьккхар, партийни пачхьалкхени дисциплина дІахочІоагІъянза, коммунисташа партийни вахара ленински нормаш кхоачашъянза яргйоацилга.

Шийх тешам боларах харжархошта дег тІара баркал а аьна, М. С. Соломенцева цар къамаьл чакхдоаллаш белгалдаьккхар, хІанзара хоржамий кампани КПСС чурчен арахьарчен политика ленински никъ советски халкъо массане раьза а волаш хьаллоацаш хилар, советски наха машар безилга, коммунизма идеалаш ноткъахар духа хьинаре къахьега лоалга хьахьокхаш дола доккха тешал хилар.

(ТАСС).

САГА ДУХЬА А ЦУН ВАХАРА ХЬАЛ ТОАДАРА А

В. В. Кузнецовца харжархой вІашагІкхетар

18 февралe хилар Московски областерча электростальски хоржамий округа харжархой РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидатаца — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидатаца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителица В. В. Кузнецовца вІашагІкхетар.

ЧІоагІа дегаш айдена а болаш хержар гулбеннарапа новкъост К. У. Черненко верте латтача КПСС ЦК Политбюро составах латта сийлен президиум.

Депутаталла кандидата тешам беннача саго — «Электросталь» яхача электрометаллически завода болхлочо Социалистически Къахьегама Турпала В. И. Корягина дийцар В. В. Кузнецова вахара наькъах, харжархой тІахьийхар йохаргйоацача коммунистийн парте боацарийн блока кандидата тІехьа массане а кхадж тассара.

Цул тІехьагІа къамаьлаш дир № 8 йолча производственни гІишлош еча-монтажни объединене партиома секретара Г. М. Короткова, «Электростальтяжмаш» яхача производственни объединене токара-карусельщика Социалистически Къахьегама Турпала В. М. Ярыгина, Московски болатен сплавей института электростальски филиала студентна Е. А. Ивановас, кхычар. Ораторашa кертагІдоахар, советски наха массане а хьаллоацаш хилар халкъа вахар дІахо тоадара, бертигнея юкъара машар чІоагІбара тІаерзаь йола парте чурен арахьарен политика.

Къамаьл дир гулбеннарапа раьза а болаш тІаьйцача В. В. Кузнецова. Воай дикача традицех хоржамий кампани латтача деношка, аьлар цо, баьча балха итогаш ю вай, керда денхараш белгалду, перспективашка хьож. Чакхдаьнначa шерий керттера итог латт, парти а халкъ а, КПСС XXVI съездо, цул тІехьагІарча КПСС ЦК Пленумаша белгалъяьча курса тІара ца доалаш бІубенна вай Даьхен экономически оборонни низ чІоагІбара, советски наьха вахара хьал тоадара новкъа, машарен прогрессен новкъа ухаш хиларах. Парте леррагІа, бІубенна чакхйоах генеральни ленински курс — дерригa ду халкъа духьа, цун хьашташ, уйлаш, дагадеххараш кхоачашду.

ХІанзара хоржамий кампани, аьлар депутаталла кандидата, чакхйоал социалистически халкъа Іаьдал дІахо дегІадоаладара, пачхьалкхен а обществени а гІуланкхашта доал дара гражданаш кхы а шерагІа юкъеозара наькъаца. Халкъа Іаьдала кертера кІийле я вай мехка халкъа депутатий Советаш.

Парте даим йоакхо ю, Советий бокъонаш шерьяра деша, цар шоай балхаца законодательства цаІ хилара, доал дарен тІахьожам лоаттабарен даькъера партийни советски органий функцеш та юкъе доазув уттадара хьанъехьара ленински принцип дилла кхоачашъяра. СССР Конституце деррига Іаьдал цар бе делла хилар цар беча балха чулоацамцен стилацен хилийтара.

Шийх къамаьл чакхдоаллаш, В. В. Кузнецова баркал аьлар харжархошта цар шийх тешам боларагІа, цо дош делар, дІахо йодача хана а шийх низ парте сийлахь-йоккха планаш кхоачашъяра, советски наьха вахара хьал тоадара ше тІабохийтаргхиларах.

(ТАСС).

ДикагІйола опыт — массанена

ЛЕХАЧОА КОРАЙОАГІА ТАРОНАШ

— Боккха тоам хинна тІаьйцар тха боахама къахьегамхоша 1984 шера балха итогех Ачхой-Мартановски района КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК варара кара тела ЦІе байракх яларах бола хоам. Цу толамга кхача доккха новкъостал дир тхи совхоза хьайбаш леладе раша а, хІаьта къаьстта Вациев Сайд-Махьмада кулгалдеча цхьоалагІча ферма коллективо.

— Цунах оаш къаьстта дийцача баькъахьа хетаргдар сона, — йоах «Самашкинский» совхоза директора Жуков Георгий Георгиевича.

1984 шера хьайбай продукци дукхагІа яккхаран кийчъяран республике яьржа хиннача социалистически яхье котъяьннар а лаьрхІа республика Сийлен улга тІа яьккхар из ферма.

— Диъ шу хьалха, со цу ферме болх бе венача хана, дукхагІдола доахан къаьна, памогаш, килограммал дукхагІа а е вІалла а шура ца луш дар. Уж мамогга кхабарах дика Іунал дарах хувцалуш хІама дацар. Эхь дений вехьа доакъар а доадеш ераш кхабар, яхаш летхьар доярнаш. Лоацца аьлча, Іул керда ца даьккхача де хІама долаш дацар. Цунах хоам бир аз цу хана керда венача совхоза директорага Г. Г. Жуковга. — Цхьабакъда, хІанзчоа хьона де новкъостал дац са, керда доахан аца таро яц вай. ХІаьта оаш из хІама доре доккха гІулакх хулар. Доакъар, кхы мел эшар шун коллективва хилийта хьожаргва со, — аьлар цо. Кхычахьара новкъостал дарга хьежаш вагІарах гІулакх хургдоацилга хета а даь, тхоай ферме таронаш леха доладелар тхо. ХІаьта тхона уж нора а йир. ДикагІдолча доахана даь Іасилгаш хьал а кхедеш. Іул тоаде лаьрхІар. Итт процент а хургдац хІинз тха ферме къаьна доахан. Цо йиш ю лийтар шура дикка алсамъяцка.

Юхьханца дукха халонаш кийсъелар ферма кердача кулгалхочоа. МалагІа етт маца бахкаб, осеменени яьй ха йиш йолаш дацар, цунах дар дІаяздеш журнал хиннадоацандаь. Цул совгІа доахан а пинараш а цхьана леладора. Уж бахьанаш доадаш бутІе дага деза доахан, шинараш Іуза юкъера хьакъоастаде атта дацар. Лоацца аьлча, хьайбашта учет лелаяра болх салангара денз хувца, керда дІаболабе байзар. Дахка кийчденна, дахначул тІехьагІа осеменени ю, детташ дола доахан къаьст-къаьлста дІаяде а вай мехка толашагІа долча боахамашка санна поточно-цеховой хьисапе леладе а доладар.

Бахка етт кхаь бетта цхьан цехе лоаттабу хІанз, тІаккха осеменени а йийа детташ долча Іуза юкъе хец, бахка кийчбенначул тІехьагІа цига ра кхыча цехе, н. дІ.

Бахкача кІезига шура луш, бутІе баха безам боацаш етт а кийслу. Детташ долча доахана юкъе хийцача из санна болчо совхоза зе мара пайда бергбац. Из бахьан долаш, дахка доахан латтача цехе кхо бутт баьккхачул тІехьагІа Іуда юкъера дІа а къоастабйия пушка кеттел шоеш хьалхедаь шинар юкъедоаладу.

Дика кийчо йир совхозе хьайбаш Іангара дахара а. ЛурчагІа хинначул дукхагІа долаш Іалашдир соахка доакъар. Ча довзар, из деррига хьайбаш латтача хьагІа а дера. Цу гІулакхо йиш хулийт рационагІа доагІар дІа а луш доахан лерттІа кхаба. Доакъара кхом бара хаддаза йоакхо ю скотникаша Мархаев Мовлата, Алаев Асхьаба, Чапанов Хадже, кхычар. Цу дерригие йиш хилийтай ер Іа доладеннача денз, соахка цу юкъа хиначул 240 центнер дукхагІа шура яккха. Доярашта юкъе яьржача яхье хьалха Сухаева ШарпІат я хІанз. ХІара кхоабача Іаттагара юкъера лаьрхІача 11 килограмм шура йоаккх цо дийнахьа бусси. Хьокхамашка диллача цул дукха тІехьа ца юсаш хьайоагІа Халикова Нина, Алиева Хьава, Саламова Айбика. Белгалдаккха доагІа районе дІадахача шера яьржа хиннача яхье цу доярхаша хьалхара йиъ моттиг яьккха хинилга. Цар санна, хІара кхоабача Іаттагара кхо эзар килограммал дукхагІа шура яьккхар дІадахача шера цу ферме къахьегача Борщигова Нинас а Мурталиева Заретас а.

Доккхий да цар укх шера тІаьйца социалистически денхараш а. ХІара кхоабача Іаттагара 3500 килограмм шура яккха дош деннад. ХІаьта ферма коллективо план 2100 килограмм йолаш — 2500 килограмм. Цул совгІа, шаьлахой болам хьал а даьца хІара дийнахьа цкъа килограмм дукхагІа шура яккха лаьрхІад. Дагадаьдар кхоачаццдар духьа низ дІакхоачар деш къахьегаш дика хьокхамаш а гойт.

ХІанз хІара кхоабача Іатто 5,6 килограмм шура лу дийнахьен бутси. Соахкарчул 0,4 килограмм дукхагІа я из.

М. ХАМАТХАНОВ.

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

ХIАРА ДЕННА ОВСАРЕ КЪАХЬЕГА!

Социалистически яхьа оагIув

Деррига низаш оарцагIдаха

Экономически обзор

Республика промышленноста, капитальни гIишлошъяра, транспорта, юрта бовхама болхлой къахьегама а политически а хьинар айдена болаш кийчо еш ба КПСС XXVII съезда, Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа йоаккха Котало яьккха 40 шу дизара, РСФСР-ей Нохч-ГIалгIай АССР-ей Лаккхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш хулча дена сийленца накъабахара.

Январа итогаш хьахьокхаш ма хиллара пятилетка тIеххьарча шера хьалхарча деношке а дена хьинар кхо ца деш къахьега йолаенкай дукхаьйола производственни коллективаш, цар толаме кхоачаш тIеххкоачашди шоай планови заданеш. Хьалха санна къьастта чIоагIа терко еш да юкъарча производствана интенсификаци елга.

Республика ерригa промышленность хьаьнйцача продукци маьхала лакхара январь бетта производственни программа 101,2 процент кхоачаш а я, планал совгIа маьхала яьхай шин миллион сом мах бола изделеши товараши. Бетта планах толаме лоархIаьй «Оргтехника» яхача производственни объединене, «Электроинструмент» завода, электроремонтни, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводий, кхычар коллективаш.

Шоай йолча таронех, бийдален материальни ресурсех бизза пайда ийбарах, къахьегама овсарле лакхъярах дукхача предприятешка дейгара дейга дукхагIа хулийт арахецаш йола продукция, цунца цхьана цар лерд йолд планови заданеши тIаьйна социалистически декхараши толаме кхоачашдара.

ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе арахецаш йола продукци тIаккхийттай 28 процент, «Мединструмент» заводе — 12 процент. Дикка дукхагIа продукци тIаккхийттай дIахорча предприятешка: «Пищемаш» — 33 процент, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе — 6 процент, «Аргунводпром» объединене — 7 процент, Нохч-ГIалгIай химзаводе — 9 процент. Уж санна йола коллективаш кхы а кIезига яц.

Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлоша керда шу дIадоладаьд къахьегама овсарле лакхъяра план ах процент тIеххкоачаш а еш, из боккха лоархIам болаш хьоккхам ба производства эффективность лакхъяра. Дикка лакхъяьй из «Оргтехника» производственни объединене, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завода, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода коллективаша.

Халкъа эша товараш арахецара январь бетта план а толаме кхоачашъяьй. Эггара дикагIа цу планах лоархIаьй «Грознефтеоргсинтез» объединене, кондитерски фабрика, дулх доаккхача комбината, Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста предприятей коллективаш. 1984 шера январь бетта арахийцачул дукхагIа арахийцай мебель, чухьнахьа дувхаду казата барзкъаш, швейни наделеш, мерзача шурий продукци маькхабулочни кондитерски изделеш.

Дукхача коллективаша толаме кхоачашду поставкаш яра дола договорни декхараш.

Къахьегама овсарле лакхъяра январь бетта план кхоачашъяьяц «Трансмаш», биохимически, гIишлон управлене Грозненски аьшкбетона конструкцей заводий, Грозненски кога гIирс беча фабрика, швейни производственни объединене, ерригаш а 31 предприяти я уж. Ла шеташ дагардоацаш да хIара болхлочоа дIалаьрхIача соахка укх хана хиначул къахьегама овсарле укх предприятешка лохагIа хилар: «Промавтоматика» НПО опытни заводе — 5,2 процент, электромеханически заводе — 3,3 процент, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей заводе — 23,7 процент, «Чечингводстрой» гIишлон управлене Аргунски аьшкбетона конструкцей заводе — 13,9 процент, кога гIирс беча фабрике — 12,3 процент.

Къахьегамах хьахулаш цар дикагIа хулийтала дIадоладе деза хIара заводе порядок еш, плановаш, договораш, исполнительски дисциплина чIоагIъеш, цIенхаштта учет лелае еза балха хана. ХIана а тIехьа из дукха йоаш Iалашо во еш хиларах.

Республика ерригa промышленность хьаьнйцача 1984 шера зехьа йоаль балха ха 1983 шера йоальчул 6,4 процент нIезигъелар. Цхьабакъда, Грозненски Сунженски консервни заводашка, дулх доаккхача комбинате, шурий промышленности объединене, № 5 йолча кабых еча заводе, «Металлист» заводе, художественни промыслай производственни объединене, Сунженски мехлесхозе, кхы цхьайолча предприятешка ха зехьа нIезигагIа йоае езача, из дукхагIа йоайир.

Ла мегаргдоацаш гIулакх дий Назрановски трикотажни фабрике хIара болхлочо дIалаьрхIача йоаль ха 8 да хилар, Ассиновски Грозненски консервни заводашка — 7—8 да, Сунженски мехлесхозе — 12 да хилар? Дукхьад цу предприятей чотах 1984 шера зехьа йоаль балха ха 19,4 эзар саг-ди хилар, республика промышленноста ерригa йоаьча балха ханах 20,2 процент хул из.

КIезига ше хилац экономикана наст-наста кадраш хувцалуш хиларах а.

Дукхаьанахьа хила езача боарамагIа яц къахьегама овсарле а, дIадаланза да прогулаш яр, кхьйола боккъонаш телхаеш, кьастта кирпичаш еча заводашка, «Аргунводпром» объединене, гIишлон управлене Грозненски аьшкбетона конструкцей заводе.

Республика бIарчча промышленность хьаьнйцача 1984 шера беррига болхлоех прогулаш яьраш хилар 8,3 процент бараш. ХIаьта Назрановски трикотажни фабрике прогул йир хIара вигьлагIча болхлочо, кога гIирс беча фабрике — хIара яьхлагIча болхлочо.

Кхоьчча ресурсай чотагIа шин дийнахьа болх бе декхараш тIанийцад производственни коллективаша. Овсаро, эффективно, кхоьш беш къахьегара къоастам лоаттабарах хьахулаш дар дика да. Республике кIезига яц хьурмат а деш, доагор, электроэнерги, материальни ресурсаш кхоеш йола предприятеш.

Массе а йолча производственни коллективашка нIоарга а массе оагIорахьара анализ е еза январь бетта итогий, шийсденна дола кхоачамбоацараш дIадахара хоадамболлаш дола балхаш белгал а даьха, чакхдаха деза, балха массе а йолча участкашкара организованности бехктохкам айбе беза, эргаьнкха тоае еза производство.

Мишта кхоачашду декхараш

+ Шин бетта план — 24 феврале

ДIадахача шера йоаккхаш хинначул дийнахьи буса хIара Iаттагара цхьа килограмм шура дукхагIа а йоаккхаш, хьайбаши Iаьнгара доах Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза фермашка. Цхьа эзар совгIа етт ба цига кхоабаш. ХIаранетара юкъера лаьрхIача воркI килограмм гаргга шура йоаккх.

Оттаяьча распорядках изовб хьайбаш, цIена а я уж латташ йолча корпусашка, кIезига да цамогаш долаш доахан. Дика кийчъяьй хьайбашна ара а даьхе салоIийташ йола безкарташ. Цахаддаш болх беш я доакъар кийчду цахаш, хIаьта корпусашка хIара безама къоастаяь моттиг а я цох ха мел дезар дIаладаь улл а доаллаш.

Йоакко ю микродобавкаш а етташ гIожек мошен доакъар шура дукхагIа лурейолаш хьаьндара. Хьайбаш механически деттилга а вIаштIехьдаьккхад. Шура кIезигъяла йоласлча, оарц а даьккхе, сиха къоастаду цун бахьан.

Цхьа ди дIадахийтац колхоза председателла А. Малича, парткома секретара Ф. Сухачева, профкома председателла Т. Шагаевас, специалисташа фермеца боагIаш, Фу еш хьож.

Къьастта боккха терам тIабохийт шийн хашахьа берда хьатIабера, цехе доакъар кийчдара. Нормашка хьежжа накладнойш а яадеш лу силос, йол, ча, кхы тайпа доакъар. Рационах доагIар мара доакъар дIа ца дахийтара хаддаваа тIахьожам лоаттабу колхоза керттерча зоотехника З. Зениева.

ДIадахача шера паччахьалкхенга шура йоххара план кхоачашца юлалуш бисар колхозхой. ТIадиса декхар дIадаккхара а карарча шера план толаме кхоачашъяра а шоайла социалистически яхье яьнка къахьегаш я ихаь бригада коллективаш. Январь бетта итогех хьалхара моттиг лаьцай КПСС член йолча Джамалдаева Шемас кулгалдеча бригадо. Планал совгIа 121 центнер шура яьккхай цо.

— Доярканцех скотникаштех фу эш хьожаш, шийн кулгаш бIехдалар а ца икераш царна новкъостал деш хул Джамалдаева, — йоах профкома председателла. — Авторитет яьккхай цо.

Джамалдаева Шемас кулгалдеча бригадерча колхозхоша декхар тIаьйцад цхьоалагIча квартала шин бетта шура лакхара план хоржамаш долча — 24 феврале кхоачашъе, хIаьта пхе бетта яр — Коталок 40 шу дузача дийнахьа.

М. ГАДАЕВ.

ХЬЕХАМЧА ХЬАЛХА Я

Сунженски районий Кирова цIерагIча колхоза № 1 йолча шурий-товарни ферме хьо чудаьча сихьенна доахана кIалхара моттиг цIенъеш, цига кIалхьарцар деш йоаллар хан чу этта йола кхалсаг. ДIатехкача из яр ше деттача доаханах дIадахача шера цхьан Iаттагара 3407 литр шура яьккха йола Галаева Тоти. Из-м сона районе чуяьча хьане а ювцаш хезаяр, колхозе хьалхара моттиг лелаеш я, яхаш.

Тоте къахьегам аттачарех бац, баьгьда, — пай вахаре доархIамечарех-м ба. Ткъаь шийтта етт ба Галаевас Iулал деш. Царех хIарабар зIамига бер санна лелабу цо.

— Айса царна доаггIача бесса гIулакх ца дича, — уж детта дIанIал йоалац со, — йоах Тоте. — Уж довзан дале а, шийса мичад царна доагIар а ца деш, царгара шура хьехиэлга.

Ялхайтта шу даьннад Тоте цу цхьан ферме къахьега, цхьанкха дакха гIалат доацаш болх беш хьайоагIа из. Да тIа а воацаш диса зIамига лах бер а кхедеш, къахьегамо толамаш доахадалар а да хьинар, денал долаш хилар.

Шийй деррига вахар къахьегамца дийза йолча нанас бераш а Iомадаьд из беза. Ялхе а бер дешаш, цхьанцадаха болх беш да: Руслан шофер ва, хIаьта йоIкхагIа йолча йоIа Лейлайна зIамига йоIаш наьнаца ферме иьаукаш дезадевар хьайбаш. Ше йоккха хилча доярка хила лаьрхIар цо. Из хIанз Тотена уллув болх беш я. Маьре яхачул тIехьагIа а дитанзар цо дега дезадена гIулакх, зIамагIдола бераш деша дагIа.

Ферме доахан лелалдаь Iац Галаева, цуй цIагIа а да шийй доалахьа доахан. Маьрара йоза советски къахьегамхо из йолга гойташ да цуй деррига гIулакхаш, цу даьхье шийй доахацах яьккха шура а даьтта а цо паччахьалкхенна дIачутелаш хилар а. Цо болх беча боахамца айхха бувзам болаш да цун а цун берий а вахар.

— Бетта цхьаккха а выходной доацац болх бу-их цо, — йоах ферма заведующе М. Беимурзиева.

— СалаIа хьайна Iа аьлча а духьалйоал из-м.

Сел дегIах низ боалла тайпа а яц да тIехьа воацаш дезал кхоабаш. ЗIамига йолча хана денз къахьегаш хьайоагIа, цхьаца халонаша а цатоамаша а цIока хобадаь а дегIа хьаьрчаю а йола Тоти. ХIаьта а садаIа ца тугилга тамашийна хет. Цо ше-м миттa кхетаду из гIулакх: — Кхы цIагIа Iо а хайна садаIа дезаш мичад са-м. Со кхоаю сай цIагIа ре гIулакх де балхара чукачул тIехьагIа а, хIаьта бераша а новкъостал ду сона. Хьо мукъа вар аьнна, салойой хилий цох Iа цхьан хIаман саготдеш хилча. ХIаьта цIагIа йисача аз саготду са доахана фу пйшар-хьогI яхаш.

ДИКАЧА НАХАХ

Шийй Iуналх дIа на кхоачаш доахана шура лаьгIийча, уж гIелделча, эпаделча ерригача ферма гIулакх тIехьадусилга дика кхетаду Тоте, хIана аьлча из санна болча дояркай, скотникий, кхыболча къахьегамхой балхах латт бIарччача ферма болх а. Лакха сакхетам бола вай пачхьалкхен хила майоагIара уйла йола саг хилар да из.

Галаева болх беш йолча шурий-товарни ферма коллектив дика доархIаю шийй декхарех. Толаме чакхдаьккхар дIадаха шу. Пачхьалкхенга дулхи шурен йоххара планаш тIеххкоачашдир. БIаь Iатта тIехьа 85 Iасалг хьалкхеде социалистически декхараш тIаьйнача 97 Iасалг кхедир.

Уж декхараш кхоачашдеча юкъе доккха дакъа дихьар Галаева Тоте а. ДIадахача шера ше деттача доахангара 101552 литр шура яьккхар цо. ХIаьта хIанз хIара Iаттагара 8 литр шура а йоах, дена тIанхеташ а я цун доахана лу шура. ХIара дийна 1 литр шура тIатоха, аьнна дIаболабаь болам хьал а лаьца къахьег Тоте шийй доахаца.

Цо шийй болх мишта лелабу хьежачоа ха хала дац цу доярка толама ларде латтар къахьегам — хьинаре, овсаре къахьегам болга. Шинараш долча хана денз йолалу I-гIа класса мастер-животновод йола Галаева Тоти доахан Iоувзаде, цар шура ца лой а. Цул совгIа, аппаратана дийттачул тIехьагIа сатийна Iац из, ше бола етт цун тIехха бийтте чакхйоал.

— Цхьа тIора хиллал шура Iа тахан йитача, кхоана шин тIора хиллал юс доахангара хьа ца йоаккхаш, — йоах цо ше.

Белгалданкха доагIаш хIама да Тотега цIаккха а дикача фух дола доахан хиннаца хилар. Кьерда ца кьердаш Iаьсий хьа а ийца хьадоладаь доахан да цунгара дараш. ХIанз ферме дикагIйолча группех цаI я цун яр.

Массе а оагIорахьара коллектива вахаре дакъа доац Галаевас. «Коммунистически къахьегама ударник» йола из тIехдика хьехамча я. Дукха ба къахьегаца кийсача новкъа цо баьхараш. ХIанз цун уллув къахьегаш боача Муцольгова Лидас, Вышегурова АсмаIас, Гандиева Аьсета, кхыбераша дувц доярка къахьегам шоашта безабалийтар духьа шоай хьехамчас мел ииз а ха а йоалай. Цунна сийле кхайкаю цар. Саг къахьегамца мара сий долаш хила йиш йоацилга кхетадийтар Тоте мехкарашка юкъаьнца, хIаьта хIанз цар шоай балха тIа пайда ийбу цу принципах.

Районни Сийлен улга тIа дIаязъяь латт Галаевай цIи, дукха Сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ да цун къахьегам белгалбоаккхаш тийнна, из деррига а хьадаьд къахьегам безаро, халонах хьулъйла ца гIерташ, дог цIена, хьаьнала хиларо.

— Са кхел миттa дIанийсъенна ца хила а мегар шийй хана сона уллув са хьехамча, дика саг Книшнева Татьяна Егоровна нийсъенна хиннаецаре, — йоах Галаевас. — Цо чIоагIа гIодир сона, цунна хьалхашка массаза а со декхарийле хургйолаш.

Шийна даь дикадар дица долийташ хилар советски сага оамалех цаI я. ХIаьта Тоте оамалаша-м доккха гIо ду коллективе интернациональни доттагIал чIоагIдара.

Шийй балха темпаш кхы а алсамйоахаш я Галаева карарча шера а. Шура кхкъяре цхьан ден план 145 литр йолча 153 литр йоакх цо. Iа шийла денадале а, кхузхьало яле а, балха гIулакх лаьгIдалийта дага яц из. Цу духьа цун аьттув баргхилярах шеко а яц.

Хь. АУШЕВА.

Соахкарчул дукхагIа

«Атагински» совхоза хьайбаш лелалдераша планал совгIа январь бетта екхай 310 центнер шура, 50 центнер дулх.

Доярийнаьта юкъе лаьрхача яхье эттара дукхагIа хIара кхоабача Iаттагара 200 килограммега дIакхочеш шура яьккхай Дагаева Асмалнас, Хасарова Раисас, Мусаева Ашурас, кхыбераша. Iуналх дика деш хиларца белгалбьяьнаб скотникаш Янарсаев Муса, Сапарбиев Самрана.

ХIана хIара кхоабача Iаттагара 6 килограмм шура йоаккх совхоза кхаь ферме. Из 15 процент дукхагIа я соахка йоаккхаш хиначул.

С. СУРХОЕВ.

Шоай деша дай ба

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-4 гIишлонхоша доккхий декхараш тIаьйцад пятилетка тIеххьарча шера план хавал хьалха кхоачашъяра, КПСС XXVII съезда сийленца накъабахара. Шоаш деива дош дизза кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй цар. Цу яхье хьалхалаттарех ба Грозне машинабьахоашта лаьрхIа 88 квартира йола цIенош хьалдеча участка гIишлонхой. ГIишлон-монтажни балхаш дара январь бетта план тIеххкоачаш а я, планал совгIа цар даьд 6600 сома маьхa гIишлон балхаш. Къахьегама овсарле лакхъяра задани цхьа процент тIеххкоачашъяьй. ПроектагIа шоллагIа квартал чакхйоалаш йистедала дезаш да уж цIенош. Цхьабакъда, гIишлонхоша лерхI ханал дукха хьалха уж даь даха.

Цу даьхе шоай хьнкари низи кхо ца беш дика къахьегаш башха-дика толамаш доахаш бола итташ гIишлонхой ба укхаза. Царех цаI я каменщик, коммунистически къахьегама ударник Стасенко Нина Алексеевна. Ткъаьх шу дизад балха моттиг ца хувцаш из укхаза къахьегаш йола. Цу шерашка дика яхье хьалха а латташ, шийй новкъосташта хьоккхам телаш хьайоагIарех я из. Цун производственни хьоккхамаш белгал а доахаш, дукха совгIаташ тийннад цунна. 1976 шера денз «Социалистически яхье котъалинар» яха сийлен Знакаш тийннай хIара шера душ.

Ииттa дика болхло лоархIаш ва каменщик Борцев Мовлет а. Иттех шу мара дац из укхаза къахьегаш вола. Цхьабакъда, хьаьнала къа а хьегаш, дог гIоздоаха толамаш доахаш хиларах коллективе чIоагIа лоархIаш сийдеши ва из. Эггара дикагIвола кагирхой хьехамча лоархIаш ва Мовлет. Шийй опыт дог раьза долаш дIа а луш, цо хьалкхебаь гошаанчаш-гIишлонхой итташ ба. Башха-дика производственникий общественникий хиларах тарра СМУ-4 коммунисташа берригаш раьза а болаш парте мугIарашка дIаийцар из. Цу сийдолча цIеро шийгара дIадехаш дар дукхагIа хилар дика кхета а деш, кхы а хьинар айдаь къахьегаш ва Мовлет.

Шийй декхарех даим дика лоархIаеш, шийй бехкагIа балха тIа хьовзам ца хулийташ къахьегаш я гIишлонхо Юсупова Айзани а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) гIишлонхой Н. Стасенко, М. Борцев, А. Юсупова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Бригадни подряда — шерра никъ

КХОАЧАМ ХИЛЧА

Дукхача хана денз республикерча промышленни предприятешта юкъе дикагIчарца лоархIаш хьайоагIарех я Грознера «Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод.

Из иштта долга цо цIаьнха а хьахьекхар дIадахача шера баьча балха итогашка хьежача. Республикерча производственни коллективашта юкъе КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карера керо тела ЦIе байракх а луш республикански Сийлен улга тIа а йоаккхаш хьалхара моттиг хьожаьй завода коллективана.

Тахалерча дийнахьа заводе цхьайтта бригада а кердача методах бригадни хьисапе болх беш. Царех дикагIа лоархIаш я Лосинов Роберт Ильич керте латта слесарий-сборщикий яр. Тха корреспондента интервью нийцар бригада кулгалхочунгара.

Роберт Ильич, кердача хьисапе болх баро малагIа пайда лу производствана, цуй бригадерча наха?

— Кердача балха формах тха заводе дувца-м дикка ха яр. Бакъда, цунах дукха хIама ховш саг вацар. Цхьа заводоуправлене плановни отделе волаш са бIарг кхийтар «Кердача хьисапе къахьегача бригадий положени» яхача брошюрах. Теркам тIабохийташ дийшар аз из. Цу тIа мел дийцар тха бригадина карагIдаргдолаш хIама дар. Бригадага ховш балехьа дукха расчеташ е йийзар са. Цул тIехьагIа ерригача коллективаца дагадаьлар тхо кердача хьисапе болх бара. Цхьа наггахьа волчунгара дIалийккхача массавар а раьза хилар бригадин хьисапе къахьега. Бакъда, завода администрацеца договор оттадича мара чакхдаьннарг лархIа йиш яцар гIулакх. Цу договорагIа оборудовани, инструмент, кхы йола оатхалаш бригадана тIачIоагIйир. Эггара лоархIаме дар да бетта, квартале, дизза шера тхоай малагIа балхаш кхоачашде деза тхона тахан ховш долга. ХьалхагIа чIоагIа лоха яр къахьегама овсарле. ХIаьта из лоха хилча хьадор а нIезигагIа ма хулий. ТIаккха наха эцача алапена а IатIкъар яз.

МалагIа бехктохкам тIабуж бригадерча хIара сага кердача хьисапе къахьегаш хилча?

— Кердача хьисапе къахьегам вIаштIехьбаьккхача денз [illegible]

саг вацар, хIана аьлча, хIаране шийй норма яр, из кхоачашъяра хьежжа дар алапи, хIаьта тIехкхоачашйича — дукхагIа. Цхьан дешаца аьлча, хьай безам болчча тайпара къахьега йиш яр, хьога.

Кердача хьисапе болх бе доладелча царна хетар гаьна даргдоацилга гучадаьлар. Къахьегама юкъе дихьача дакъага хьежжа (разряд тергаме эцац укхаза) хилар цу шин слесара бригадни совето яздаь ахча а. ТIаккха, бригада цIерагIа царга дIахайтар балха ханах бизза пайда ца эцар бахьан долаш ерригача бригада хьоккхамаш цар тIехьатеттилга. Иштта коллективаца къаста бийзар цар.

Кердача хьисапе къахьегаш йолча бригаде моральни материальни даькъе цхьаькха тайпа эргале йолаш хIама дий?

— Тха бригаде и а бехктохкам тIабуж нагахьа санна оаха брак йолаш, е дикал лоха йолаш продукци арахеце, тха доалахьа хьаеннача оборудованех боагIача бесса пайда ца эце, материалех, бийдалах, электроэнергех кхоьш беш пайда ца эце. Уж деррига декхараш тхох тийша да. Цхьабакъда, бригада кердача хьисапе къахьегам тIа йоаккхача хана администрацеца оттадаь договор цун бехкагIа кхоачаш ца деш дисача тха [illegible]

Интервью нийцар А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ЛОАРХIАМЕ РЕЗЕРВ

ГI. Ахриева цIерагIча заводе социалистически яхь йоаржаеча керда этап а хинна дIаэттаб «Советски халкъо фашистски Германи эша а яь Сийлахь-йоккха Котало яьккха 40 шу дизара — хьинареча къахьегама 40 кIира» яха патриотически болам. Оаха кийчъяьй социалистически яхьах йола положенеш. Цар тIа цехий участкай группаш шо-шоаш къоастаяьй, белгалдаьд кхоачашде декхарийла бола хьоккхамаш классни моттигаш хьожаеча хана лоархIаш дола хьоккхамаши. Дика практика а хинна дIаэттад цехий, участкай, отделий начальникаш, партийни общественни организацей кулгалхой, мастераш бригадираш кхайке тIа а бехаш, завода профкомой администрацей цхьана еча заседане бетта цхьа итогаш едга.

Социалистически яхьа итогаш завода берригача болхлошта дIайовзийт. Котъяьнача цеха сийна байракх хьалйогI, карара кара тела ЦIе байракх, положенега хьежжа преми лу.

«Профессех дикагIвар» яха цIи яккхар духьа оттадьча яхьа тайпаша белгалвоаккх шийй профессех дикагIвола болхло, цунна призовой моттиг хьожаю. Профессех дикагIбараш хьагучабахара конкурсаш ю, котбаьннарашта премеш тел. Цу къахьегама яхьо таро хулийт производственни хьоккхамаш дикка тоаде, къахьегама овсарле лакхъе.

Цу дешаех да бийдал, материалаш, энергоресурсаш кхояр, къахьегама овсарле лакхъяр, кьаеча продукце дикал овлангара дена тоаяр, зехьа йоаш йола хIамаш кIезигъяр.

Из къаьгга хьехьокхаш да 1985 шера тIаьйца декхараш. Коллективо декхар тIаьйцад 1985 шера кхоьча бийдалца, материалашца, йIовхалцен электроэнергецен, доагорца-машиндаьтташца а йоагоча хIаманца а 2 дийнахьа болх бе. Царех завода коллективо хьаергья 200 эзар совгIа сома маьха продукци.

Яхь эттара дикагIа вIаштIехьъяьккхай начальник А. Я. Чахкиев, парторганизацие секретарь Т. Д. Халгуев — СССР Лакхехьарча Совета депутат, профкома цеховой комитета председатель М. Х. Инаркиев волча инструментальни цехе. Социалистически яхь лелаеш хилча новкъосташа айхха цхьана гIулакхаш леладу, вIаши новкъостал ду, цхьана йоакхо ю производствера, общественера гIулакхаш тоадара, къахьегаме шеш-ше хьалхавала гIерт.

Иштта чIоагIа болх барах 1984 шера доккхий толамаш даьхар тха завода коллективо производственни планаши социалистически декхараши кхоачашдара гIулакха. Продукци маьхала якхара план 106,6 процент кхоачашйир, планал совгIа маьхала яьнхар 1 миллиони 388 эзари сома маьха продукци, хьаьий из 23 миллиони 271 эзари сома маьха, планал совгIа 1 миллиони 321 эзари сома маьха. 1983 шерица нийсййча производства объект йоккхагIа хинний 4 миллиони 880 эзари сома е 28,4 процент.

Шера дIадахьнйтад оаха 115 эзар сома маьха халкъа эша товараш (электросверлильни машинаш). Заводо арахецача халкъа эшача товарашта IотIакхийттай кхы а электронно-регулирующи число я долаш йола керда тайпа ИЭ-10369 яха тIехдика электросверлильни машина.

Планал совгIа бахь пайда 318 эзар сом, продукци хьаярга дIабода мах лохбаьб планагIа лаьрхIачул 418 эзар сома дукхагIа. Къахьегама овсарле лакхъяра план 106 процент лакхъяьй, 1983 шерица нийсйича 127 процент лакхъеннай. Из да завода хIара болхлочо юкъера лаьрхIача 1983 шерарчул 4190 сома продукци дукхагIа хьаеш хилар. Производства эффективность тоаяра иштта лакха результаташ яц «Союзстройинструмент» ВПО объединенерча тха яр санна йолча цхьанна а завода.

Дукха ха йоацаш цехийи участкайи коллективай собранеш хилар заводе шера бахьча балха итогаш еш, 1985 шера декхараш увттадеш, социалистически декхараш чIоагIдеш. Уж доккхийда. 1985 шера хьа а яь, 26 миллион сома маьха продукци маьхала яккха еза коллектива планагIа, хIаьта декхарегIа — 26266 эзар сома маьха. Уж кхоачашде низ кхоачаргба коллектива, цудухьа нзал долча ахчанна встречни план тIаьйнай.

Цхьабакъда, социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача метте деррига а лелац аьлх гехача санна. Цхьацайолча моттигашка шоай ханнахьа яц итогаш, формализм лелаю. Хьахулараш кхоачамболаш гойтац. Декхараш тIаэцанза болхлой ба. ИТР-ийн гIулакхерча наьхси творчески планаш яц.

Уж деррига кхоачамбоацараш дIадаха гIерташ къахьег завода ерригача коллективо.

Х. МЕСТОЕВ,
ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода профкома председатель.

Халкъа кандидаташ

ХЬАЦ АРЦА...

— Сона опытни участок еза, — аьлар цо шийна дезалга соахка бIаьстан юххьe.

— Совхозе ецийй опытни участок, — мара цецъяьнна бIарахьож Зейнат.

— IуйранI-сайран тIаьхкача йиш а хургйолаш ноа хила езар-их дз. Из хьай хаьсий беш я сона.

— Вададай! Аз мича дуврга баьцадаарахш? Санхуаш яр со Iа леладечох: кхоалагIа шу да цхьаьцца хаьс дIадоакххаш, бецара со Iа арайоаккхаш лаьтта.

— Сона-м моттацар сайна эша хIама Iа кходерда.

— Ай, ах мукъагIа йита сона беш.

— Укх бIаьсти ерригa а эш сона цз... Керда сорт да «БЦ 60-25» яхаш, тахха дезаиз. Iайха лой — еррига а хьел, цалой — вож а дIаякхха.

— Из папанна дIа а енна, воашта хIамаш дIаe, дика аьшка цхьарал теха беш хоадаргья вай. Йиш мичий цун шийн опытни участок йоацаш. Хьо эгIаз ма вха, мама, — нана тее а, беш дьега хургйолаш къоастаде е тIерт ва! Башир.

— Из-м оаьа гуйран лаьрхIе цу хьажкIана йоагIа удобренеш теха ма уллий. Баьцадаарешта дукха пайдена хургйий хьагI, — дош тоаду нейо.

— Хьажал, гIадваха волаш вагIар, дезал шийгахьа в баьха. Нена-м эшац, эшнай!

— Нана эш, — аьлар Бехьаудина цIенхаштта, — хьо тоъна массанена эш. Хьо йоацаш тха йиш яц. Оаха ткоай белха тIа хьегаче къина нийсе ех декъа хьа хьинар да. ДIоахдаь, дуззадаь, юйкдаь хьо белха ухийтар хьо ецийй

— Иштта гоэзача къамаьлаца тхо, кхелнах, Iехадеш хьадоагIа шо, маIа нах в дуне хтеплача хана деха.

Шо ийшалга хайра цунна, котъала безем а бацар. ХIаьте а, раьза йоаце кеп ца оттеш цу сахьате юхаьла е мича лоа.

Сарраьха балхара чувоагIа Бехьаудин керта юхе соцар. Нуси воIи яро а дальюхa, «опытни участокa» белаьнца кIоптIатохаш йоаллар Зейнет. Велавелар Бехьаудин. Сега эийра ца, »

— Укх берах къакеташ со араьнна мара... Сенех вел хьо? Хьаволле хьо, дикка чIагилг йисай укхеза-м хьона лаьрхIе е. Берешка кIагIолла бIа е тесса, чуйина лаьтта вехе аттар да.

— КIоаргга Iочуяхийта, Iа бел. Укхазе тракторaш яц хьона. Укх беша се я мотт сона бригадир а звеньевой а.

— Чай мола за ецийй вай на?

ЦУ БIАЬСТИ а аькки а цIагIа мел волчо декъе лавцар опытни участке болх беш. ХIаране шиъ-шийй мугIараш дар. Укхазе шодар нийсдаь дарг хIаро мугIара къалхашка фанера табличка. Цу тIа яздаьдар сорта цIи, малагIа удобренеш, малагIа малхаш мел, маца тевай. Цу участка дукха хIама хьийхар аьархочоа. ХIана баьдаче гIоалла кулгаш а хьаккаш водача сага тара вацар из. ХIара денна шийй де дезар фуд хоарe. ТIаккха дIадийр-кз Бехьаудина из керда сорт шийй кхай тIа.

ШИ ШУ хьалха дар из. Кхай тIа болхача наха бIаргвайра Кодзоев керде хьетIаьннача хьамкIашта юкъе, аувлавелча санна, дIаэтта латташ. Маьлхара вар из. Юртарче наха дика йовз цун оамалеш. Цхьа катар хинначоа тера дар сурт. Машена тIера юбаьлар юртахой.

— Фу даьд цига! ХIанз хьо сел маьлхара!

Цо кулг-оамалах дIатIабийхар уж.

— Iодьажал, зоя хьажкIаш, Керда хьетIаьнне хьоIаь хов-

ОЧЕРК

ха бос а болаш, шишша лорд хийца яр хьажкIаш.

— Аьъ! Цхьараш матара ма яхайий. Фу даьд аккарнеi

Оазайий хьайовких ховка хьажкIа — оала бац, цхьан хIамо кIодаца санна хоадабаь ба из. ШоллагIьар хьайовких — цун а бац оала. Иштта я матара мел яхар.

Ер доакка хIама ма дий!

— Фу хинналга да из, Бехьаудин?

— КогакъухаргIаш а-кх кIаллгIолла, оалаш а тедаш, йоллаш. Са моестегIий.

— ХIанз фу дергда Iа? Ераш-м кIаллара кир доадеш, мангало санна хьокхаш ма латтий,

— ЦаI де-м дезе сиха, Со совхозе директе дIаэнгал. Оарц декхха деза.

— Хала ехха хилар цоа Бехьаудина. ХIаьте а нехал эсалагIа йоацаш хьажкIаш чуера цо хьай тIера.

ДЕЗА къамаьл деш оамал-м цIаккза а хиннац звеньевойна. Раьза воацаш хилча а геттара дика хул цун къамаьл, хIара дош нийсдеш, сег дIакхетава гIерташ. Цхьаза бIаргьажарца дог хейт. Из геттара чIоагIа эгIазвахалга де, йист хила ца тугаш хуле

Цхьа бIаьсти, лаьтта оахаш дар из. ЗIамига сег трактористa чIоагIа гIалат ваьннавар: ахназа дукхаьнекьа йоахкъаш Антаар. Докъаденна уллача лаьтта боал тIабийтта моттигаш а яр. Во хьадар из. Цхьан сакъета тIагIолла дийнар звеньевой, ираь гIадди а Iетташ. ДIа, юстара, трактор соца а яь, гусеницаш тIа а этта, кхахьежаш латтар зIамига сег. Хайра цунна шо гучаваьннилга.

— Ловча. ЧIоагIа хьаким ма вий ер-м! — аьлар цо шийца, раьзе а воацаш. Бакъда кхетадеш-м вар гIулакх бегашта доацилга. ДIахо аха воллавелар из. Бакъда, хIара гома тIа мел оагIа юхаоцар, «Воккха хьаким» хьалха санна лелаш вар. Трактор дIайоа а яь, ведда, IотIаьвар.

— Фу хиннад укхаза хIанз! Юхайистхилац воль. Йоаккьош мел йисача чIегI Iочуйогlаш, бихьа белгалонна блокнота листалг йоллаш лел ка. Деррига иха кIай эзе техаче санна къоерзадаьдар. Шийй керта тIа йогIаш санна хетар трактористa уж байракилгаш. Сеготденнад, шо фу дича баьхаьа да це ховш. Мичча бесса доа иккхача етгагIа дер-кз, дIа-хьа аппараш а вш. Бакъда, вож йистлулаш вац.

— Аз-м бергбац хьоца болз: хела сег ва хьо. Ук йоагIаш ца юташ хьона вах лаьтта! Кхьбераш тIер а йий, цIогIа хьийхе дIабоах, бищу, — хьо йист ца хулеш лел.

Мукх хьмхе цхьан оагIорaьа чIегI нрхеш, IочуйогIаш водаш латт звеньевой, юха оалаш хIама а дац.

— Кхы хьона дакх йика беш а мичай ер, совхозе иха мара дий ер? Ма чIоагIа лел хьо уж кIаьргаш IочутеIадеш. Сона цох фу хул мотт хьона? Хьай базам, басе хIара метр тIа кхокхa доттаьдаь!

Кхы дукха хIома а дара а дешаш аьлар цо. Амма, кIайча байракхилгаша иха дIа лоацаш латтар.

— Ой, вашагIа, хьо сагI! — иккхар зIамигача сагага, велха а чIезка, — наха мо хьаьла магецийй хьона!?

Боад къоалалуш латтар трактор юха а болх бе йопаелча. ДIахо дикa аха воллавелар из. Нохараштa юкъа баьца гурматаш гул ца ялийтар дуьхьа каст-каста монтировка бе а алле, аравакхар из тракторе чура. Цхьа сантиметр хилпал йоакъаш йитацар. Тей текама санне нийса а хоза а дар оахам.

— Аз хойтаргда хьона Гоаспой во!... Хьона-м мотт бурк ма дий хьайна мара лаьтта эза хац... Воккха хьаким ма вий ер-м!

Бехьаудина беш тIоъ бар из. Оахам дIачаккдаьлча шо хьалхе во аьлар а аIатгIа тоха воллаелар из. Цу хана звеньевой тIавецар.

«Дика болх ба, ер хьона бIаргегургдоецаш. Во бIаргаш долаш сег ва-кх ахаш эгIазлонах воастелуш вацар къона тракторист. ХIара байракхилга IотIакхаьчаче, из шийй трактора чу хьачухоссаш, дIайиъьар цо из лоаца бIьстенбийса.

Соцце шоай коа наIарга болх беча тракторе тIатехчIоагIа етта сигнали хеза, сиха хIама тIа а йийза, дIааравельлар Бехьаудин. Коа юккъе вIашагIкхийтар уж.

— Iуйра дика хийла хьа!

— Дукха вехалва. Фу лела ду Iа?

— Накьий, ераш е, хьона, хье байракхилгаш! Сона-м езац ераш. Наггьаргьа хьона... Кхычоа йогIа... Са кхай тIа-м йогIаргьяц, Iа уж кхы. ТоIIаь Бехьаудина дIамарзIаехкар.

— ВоллахIий-биллахIий, ма хала сег ва хьо ва,—тIатехкар цо дIаводаш.

Шо нийсхал аьхкарг а лаьрдIа дIаволавелар Микаьил. —Микаьил, сабардел.

— Фу даьд цига хIанз?

Шийн марзIайоаккхараш карта йистте Iо а ехка, хьетIавера звеньевой.

— Хьа дай а бер, Микаьил, дика, цIена сискал юаш нах. Во хила йиш яцар хьо-м, фуха дича а.

Лаьтта Iочукъакаш а лаьтта, корта а лостабаь дIаволавелар из. Коа наIарга кхаьчача, юха а вийрзе, аьлар:

— Бакх ма бенийза, — трактор сиха хоара дIаэзар. ХIаьте зIамига сег дIахо цунца къаььега висар, бакъда, хьалха санна доацаш кхыча тайпара...

ХЬАТIАККХАЬЧАР кIимарса ха, зиккейнча санна йода машен, сихьенна дукьалйоагIа трактор. ДIа-хьа сигналаш а теха, кабинница кабинна а нийсъаь, оIашн уллуа сейцар.

—Ва Султан, хелдий хьона Бехьайга гектара тIера фу йоакх?

— Мел йоакх!

— 160 центнер томараш а тIехьа.

— ХIаьа — ай! Мел яхар Iа? — хаттара хьарен а хинна трактора кабинна чура Iоара оазавелар сег. Цаппшар а цаць валер а да юхь тIа. Бегеш бу Iа? Iайха фу дуац хьона!

— Хоа деьра сона-м. Машена чура Iоара а нахха. Бий биззе лаьтта бе доля цо, — укх Iаьрмаче лаьттора — 160 центнор-м яц хIара гектара тIара томараш а тIехь, фуаль яьха 108 центнер. Из Бехьайг яхий Iа, вайна хета сег вац из! ХьажкIий жинашца тайна сег ва, оал цох цхьабараша. Ваьшта, хьеде йиш йолаш хIама мичад из, 160 центнер!

— Фу жинаш да Iа дуацараш! Бехьайг «кьакьогаш сег ва. Визза вола акарзо. Корта болаш бокхо а ва. Бакъда, 160 центнер... тешa хала хIама да. Сайна бIарга ца дейча воагIий хьо!

Трактор дIаэккз. Цхьан метте юхе а йийрзе, тIехьайода машен а.

Кха бисте дукха адам гулдинад. Легковой, грузовой машенашца, мотоциклашца, тракторашца хьатIаухаш латт нах. Массане безам ба из тамашийне хIама шийна бIаргаго. Рекордаш хIара денне шийна йоал наха! Комбайне тIехьа йода наьха гоабе, бункераш а лоархIаш. Цхьан оагIорaьа хьалчакхьхавайнзахь аьь бункер йоассаю. Бакъахинвад!

— Аз фу яхар шуга! Жиний болх ба ер-м. Iокзейде лаьтта хьа а нийца, кIирвенна бIарсгьажаш, цишпиш хьаш латташ сона а нехв а дукхаза вайнав из.

Бегий да вут. Комбайне ултуера йизе хьайоагIа машен соцаю, Iокзейде хьаэц цхьа чттех хьажкIа—зарзой шоай анализ якха боахи, боарамаш — бусташ а шоай де цар. Эггара хьалха хIара хьажкIа нуггоаца оз дика йиза а. ТIаккха цхьаьце бе а аьпе, масса мугI бе а. цхьан мугIер тIа масса фийг бе а хьоIи. 800—900—1000 фийг цхьан томар тIа. Дика я, геттара дика!

Звеньевой ше а хьегучвоал. Мило Iаьрнгаш юхь, набаракца дизаро метардига бIаргаш. Йиш а хаьлай. Атта деиадац тоханара гIоза ди акаркочуйгаl Массанe марзIа а вежкаш лоецаш доах:

— Ираз долаш дакъала болх хилба, хьа даим, хIанз санна!

—ХIара шера хьай къаьнача рекордел тIехьуела ьттув балба хьа!

— Яьй, къонахий, — шийй тераза будка чура хьавракхайк весовщик Арсаев Дауд,—цунна эггара дага хьамсараш бола оаьца боккхе массане а.

— МалагIа ба из, ва Дауд?

— ХьажкIаш чуэццалца йоачан ма хийла, вла!

— Бакъахьа-м дар ца хулаpe. — раьза гул звеньевой, Шерашка Iомаьча оамалех, сигела, урагIа хьожа из. Бегаш бар укхаза а шийй болх буташ вац. Готтаре цIенхаштта йоах цо:

— Бехьаудин, дика юв е-кх сога йовкаш. Эцийй Iа!

— Ай аз фу ду оереце! Сона санна эза из!

— Аьарзочун цIале тIа вIааг Iетта оал цо:

— Укх метте пиджаках, хетаргама, Iург деккхе деарргда вай. — Пурем дац со хьезаргвеца. Аз Iалаьмата дика бу из болз.

Гонезьа латта къонахий доггIена бел. Къамаьла тIера вар тоггасоцалуш — вац: «Бехьаудин, хьа махка кхоачамболлеш шера ба. Цу тIа хIанз мога Iоалла йолча Октябрьски Революце, Къахьегема Цiене байракха, «Знак Почета» орденашта, дукхача медалашта хьалха цхьаьнахта ца! тIакхойтача нийса кургда, аьхка вай теоле».

Укх денош Нохч - ГIалгIай АССР Лаьмкьарча Совета депутаташа харжа кандидатана чIоагIIеш регистрация Назрановски районе «40 лет Октября» совхоза звеньевойна Кодзоев Гоаспой Бехьаудина. Хетаргахьа кастлуш орденаштех медалаштех уллува депутатски знака а Iотта озаргья из юв.

Шийй белха гIулакх санна дакм тешшамен доггIенен кхоачашдеш хьавоагIа из шийна тIапетта дукха партийни общественни деккараш, цу даьхьа совхза дениз парта Нохч-ГIалгIай обкома бюро члена дарш а.

А. ЭЛЬБУЗИЕВ.

Довзал дехьара

Дуне цхьан кIирагIа

ВАХАР ЛОРАДАРА ДУ ГIУЛАКХАШ

Дерригача дунен тIа шера дуваш да «Вахар бахьан долаш бола бIаьнке тIахьехам» оалача аргентински болама кулгалхоша аьлча кхайкарала хьакъехьа новкъоста К. У. Черненкос денна жоп. ХIанз тайп-тайпарча мехкашка вIашагIъехка дунехa ахьираш а санна, из организаци ядерни катастрофа ца хилийтара ноакъостал де дика а машар безара а уйлаш йолаш я. Цу тайпарча объединеней хьалар айдалар — из да дика дар хилийта ловш боацараштa хеттача тайпара аьрг! ца а аъил тIеза дукхьалара болам чIоагIлуш латташ хилара дола къаьгта тешал

К. У. Черненкос сихха а хоадам боллаш а жоп далар мога а деш дуней общественносто нийса белгалдоах, вахар лорадара бола тIахьехам эггара хьалха хьаллаьцар лоархIамегIа барех болча социалистическа мехка кулгалхо хилар. из тIахьехам шоашта боагIаш бола США, Англе, Францe, КНР кулгалхой йист ца хулаш белIа лоаш болча хана. Духьал цу гIулакхо а дерригача халкъашка къаьгта дIахьоих социализми машари вIашагIкъаста бийн йолаш доацилга.

Советски Союз хьаьдача конструктивни гIулакхашца шийтара доагIа боккъонча дола дакъа юкъе хьош я ерригача ядамлене лоархIамегIа дарех дола декхар — тIом ца хилийтар — кхоачашдара. Вай мехко США гея кхыча ядерни державашкея аьнпад эггара хьалха ядерни герз тоаргдац, аьнна декхар шоашта тIаьца. Советски Союз тIехьа а нийсхоли цхьатаррарча кхераьзлени дарда тIа ядерни а меллагIар санна дола а герзаш хоадам боллаш кIезиглара, массане а дизала а герзаш дIададара. ядерни гера дIадаккхара. СССР-о йьнна массане а боагIаш бола бант а баь тIеча кийчонга дIадохийтар кIезиглара мукъаьнача средствай цхьа дакъа дегIадоагIача мехкашта гIо дара хьожадевай аьнна. Цхьабакъда, цу ерригача а кхыча а конструктивни инициативашта доагIаш дола жоп денна вай хIанз а США-са кхыча малхбузен державашеи лаьца обструкционистски позици бахьан долаш.

К. У. Черненко корта болаш а конструктивни а дола жоп мога а деш «Вахар бахьан долаш бола бIаьнке тIахьехам» яхача болама аннапех цхьанне. непримиримоста парте Къаман комитета председатела Оскар Аленде белгалдаьккхад из документ машара тIехьара къовсам айбара Iалаьмате боккха лоархIм болаш хилар. Тха тIахьехам хьал а лаьца, белгалдаьккхад цо. Советски Союзо хьахьекхад планета тIарча дерригача мехкашца машаре цхьана яха гIерташ ше хилар, хIаьта цунтара хьоккам эца метаргбар воах ядерни дерижаваша а.

АргIа хIана 'малхбузенга хилара, Советски Союзо даьр де дезаш из хилара, вахар лорадара хоадам болланi дола гIулакхаш массане а чакхдаха делаш хилара уйла чулоацаш да вай планета ерригаче континенташнара хьаьуха дукхха хабараш.

«СЕДКЪАШКАРА ТIЕМАШ» КИИЧДУ

Американски оборона министр К. Уайнбергер аргIанара го бохкаш хинна Малхбузея Европе. Англе цо. официальни вIашагIкхетараш даь ца Iеш. оборонна тохкамий Королевски колледже къайлача заседане къамаьл а даьд. Малхбузен Германе цо къамаьлаш даьд ФРГ оборона министрца М. Вернерца, инспекци яьй «Пэтриот» яха ракеташ оттаьча американски военни базе.

Лондоне а Бонне а хинача шийй пресс-конференцешка Пентагона шефо къайлакхихьадац, шо бекача наькъа хертердар — «седкъашкарча тIемий» хьакъехьара идеи НАТО гIоллача союзникашта кхайоллар. ВIалла къайде йоацаш да из есл вaха барнал аргдоацаш дарех гIулакх леладер Уайнбергер ше хилар а. Космически базироване элементаш а йолаш йола йоккхачи масштаба противоракетни оборона йоаржалра лаьрхIача Рейгана планашта йола оппозици дегIайоагIа Малхбузен Европе. Иштта вывод аьй американсконгресса тохкамаш дара йолча служба. Цига кхераш ба, йоах цун доклада тIа, цу гIулакхо «кердача тайпара герзаш Iоадарга» кхоачадар. ХIаьта иштт «дунен тIара кхолкам чIоагIбарга а».

Рейга йисташка тIехь-тIехьагIа чIоагIлуш йоагIа уж милитаристски реваншистски уйлаш хьалха а йоахаш. Уайнбергера гIагIертта хьехар деш хинна йиенски политикашта алхха «седкъашкарча тIемлех» йола авантюристически лашингтонгеи планаш хьаллаьца ца Iеш, парна юкъе аьннаре дакъалаца а деза. яхаш «Алхха оаш новкъостал аьь ца Iеш шун Iилмана нарагIдаьнна доккхий гIулакхаш а юкъедовладе довш да тхоа», — белгалдаьккхад цо.

ФРГ канцлера Кола сиха дош деннад оасачал дехьарча эмиссара. Вашингтона планаш Бонно хьаллоацаргья, аьнна. Цхьабакъда, оппозице оагIонгахьарча критика. IотIъамагIа. из даш хоадам боллаш къоастадара кхы а ха эш, ала дезача кхаьчев из.

НАТО кхыча членех аьлча. уж Уайнбергера IотIъама кIалъоттанзар. Иштта Францe оборона министра Ш. Эрнюс аьннад. Вашингтона планаш дукхагIа герзаш Iоадайтара, наступательни системаш дIахо дукхагIа вIашагIтохара тIаерзаьа я, хIаьта из кхераме хIама а да, Франценa лехачох аьннад министра. американски системаш космосе дIанийсъяро стабильность чIоагIъергьяц. Цо тIахьийхаб космически кревах машара гIулакхa пайда эшара, хIаьта цунца дувзадена предложени а оттаьй космосе ракетни лазерни гера дIанийсдара ше шера лаьрхIа мораторий оттае, аьнна. ТIема гIулакхашта лаьрхIа космически герзаш Iоадарах болача пайдах шек волаш къамаьл даьд английски правительства иккало а.

Цу дерригачоа тешал ду, Вашингтоно IотIъам бой а, американски военщина авантюристически планашта еш йола духьале мел ца ялара совгIа тIехь-тIехьагIа айлуш йоагIаш е хилара.

ТОРГОВИ ТIОМ МИХЬАРБОАЛАШ ЛАТТ

Капитала дунена тIаэтта нрагIьярех йола экономически вIашдухьленаш истала гонахьа а хайпа переговораш яра наьнъаца къовстае лаьрхIа дIадоладаь цхьаькка хIама а телхад. ДIадахача кIирагIа Киото яхача японски городе торгово - экономически проблемаш ювцаш Японе, США, «Юкъарча рынка» мехкий, Канада министрий боарлме хиннача совещенеа могадац хоадам беш йола цхьанна решени тIаьца. Цига даиъалоацаш хиннараша вIашн дукъала доахаш хинна цхьанна дош юрта болаш къоастадьдац.

Кхыча мехкашца лелаьча торговле японски экспорт импортал тIех хилари Японе протекционистски политикеи хIана цу даьнъе эггара кхераметта дола хIама хинна дIаэттад. Нагахьа санна гIулакхаш иштта кхы дIахо а долхе, катастрофа ца хулаш юсаргьяц, моргагI а ваьнна аьннад США аннало У. Брока. Из моргагIа валар цхьа бахьан доацаш дац. 1984 шера Японецарча торговера США дефицит Iалаьмате боккхача боарамга кхаьчай — 34 миллиард доллар совгIа.

ХIаьта специалисташа лаьрхIа дукха ха я, аратьарча торговле дефицит алха цхьа миллиард доллар лахкъвар, из 25 эзар балха моттиг йовр йолга. Иштта, американо - японски торговле нийсъялаза хилаго кIезигагIа бале а 350 эзар американец хьабе бола боацаш витва, хIаьта цу гIулакхо кхы а чоалхакегIа йоах иштта а этта йоаца США социально - экономически проблемаш.

Японена хьалхашка цу тайпара претензеш уттаю «Юкъарча рынка» кхыча мехкаша а. Шерагара шу ма доал экономически вIашдухьленаш айлуш йоагIа, торгови тIом чIоагIдуш боагIа.

Японе шийн оагIонгахьара встречни счет оттаьй США-на хьалхашка. банковски кредита ставкай механизм кхеста а еш доллара курс лакхъеш хилара уж бехне еш. Цу дукха хана деиз къувлаш долча-деша Японен «Юкъарча рынках» хьашташ вIашн тарлуш да.

Г. ШИШКИН, (ТАСС).

16-гIа шу да Англе правительство Къулбаседен Ирланде доал дера ноттени аьлни методашта дукъала барапта военно - полицейски низ тIалоаттабарца царга ше эзар дайта гIерта. Ольстера цIенхаштта проблемаш эскара гебагIайн военни полицейски терроре новкъостала къоастае гIерт Лондон. Вийна 2 эзар совгIа саг, човнаш аьн айп баьхан иттаи эзараш нах — иштта да британски Iаьдалий «гIулакхех» хьакиннараш.

СУРТА ТIА: Белфаста улицашкара английски салтий.

ТАСС фотохроника.

Хоржамашкара хоржамашка

Тоалу наьха хьал-таро

Сиха доагIача Эса йисте, дIаьхий Iалам, цIена фо долча хозача моттиге уал Сунженски районера тха юрт Галашке. Дукха дика хувцамаш хиннад укхаза РСФСР, НГIАССР Лаьххехьарча а моттигерча а Советашка хоржамаш хилча денз хьайоагIача хана.

Ниъ школа я тха юрта, царех шиъ юкъера дешар Iомадеш а йолаш. Республиканскя санатории школа я. 1100 гаргта бераш да дешаш. Царна хьехаш ба лаккхера дешар дийше хьехархой.

Тайп - тайпара наха эша хIамаш йохкаш ялх тина. 50 эзар книжкаш долаш йиъ библиотека. № 2 йола район больница, шиъ фельдшерий пункт я юрта. Культура ЦIа да, шиъ клуб я наьха культура хьашташ Iаласдара.

Укх тIеххьарча хана чIоагIлуш боагIа юртарча Орджоникидзе цIерагIча колхоза боахам. ХIара шера кхоачашду цо шура, дулх, ковртолаш, кхьйола продукташ паччахьалкхенга йохкара декхараш.

Тоаденнад юртарча наьха вахар. Нагахьа цIа коралоагIаргдац телевизор, холодильник. хIамаш ютта машина, чухь эша хIанзара мебель, кхьйола хIамаш йоацаш. Чубахаш башха дика еттача кирпичех даь цIенош да. Дукхача колхозникий шоай доалахьа автомашинаш, мотоциклаш я.

Укх тIеххьарча шерашка кхо километр наькъа тIа асфальт биллаб, ЭгIа-Галашка керда типовой тина хьалъяьй, Моче отарашка болх бе йоллешнай керда медпункт. Юрта хьалдаьд колхоза специалисташта дика цIенош. Болх бе йоллешнай бани. Пхи километр хулаш хии провод йиллай. Хьалъе йолаьий кирпичний завод.

Харжархой ваьазаш кхоачаш а деш, дукха баллаш даьд юртара улицаш наькъаш тоадеш. ЖагIа буллаш тоаьй Мира, Колхозни, Ленина, Советски. Школьни улицаш. Хоза кийтъьий Ленина памятник дагIа майда. Эса тIа дигь аьшка тIий тиллад. Наха чIоагIа эшаш дар уж. Юрта болх бе йоллешнай хIамаш тега, кога гIирса, радио, телевизораш тоаю мастерскеш.

ЦаI юкъерез вож бархI шерен шо школа капитальни тоаьй. № 1 йола юкъера школа Iапарца йоахьергйолаш кийчъьй. Кхы гIулакхаш даьд школашка реформа белгалдаьха декхараш кхоачашдара кийчо еш.

Дукха болх баьб юртарча Совета исполкомо, депутатаца бахача нахагара продукташ эцаш. ХIанзчул хьалха хоржамаш хилча дена хьайоагIача хана юртарча наха паччахьалкхенга дехкад 148 тонн дулх. йиъ бIаь совгIа тонн шура, 428 эзар фуъ, 48 тонн тха. Цу хана гIишлон материалашца исполномо новкъостал а деш, юрта бахача наха хьалдаьд цхьа бIаь совгIа цIа.

Цу дерригє хьагойт юрта бахача наьха хьал-таро шерагара шерага лакхлулга, тоалулга.

Карарча шера а ерригача пятилетка а декхараш толамца кхоачашде, кастта Советашка хулача хоржамашта, КПСС XXVII съезда, Сийлахь - йоккхача Кота1он 40 шу дизара кердача къахьегама толамашца накъабаха лаьрхIа ба Галашка баха нах

И. АРЧХОЕВ, Галашкарча юрта Совета исполкома председатель.

КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

МЕЛИОРАТОРАША КХЕТАДУ ШОАЙ ДЕКХАР

Вай республикерча лаьтташта мелиораци мел еча дукхагIдола гIишлон - монтажни балхаш чакхдоах «Чеченингушводстрой» управлене коллективо. Управлене я низ бола хIанзара производственни база: ораш доахаш йода техника, тракторaш, автомобильни транспорт, лаьрхIа машинаши механизмаши.

Къаьстта оаха доккхал деш я барт тайна, хьинар дола виъ эзар гаргга сег чувоагIа тхоай коллектива. Царех дукхагIбараш шоай гIулакх довзаш, моллагIча декхарех лоархIабергболаш специалисташ ба.

Ерригроссийски социалистически яхье хьалхара моттигаш йоахаш йола бригадаш, участкеш кIезига яц тха. Царех я В. Маркитанова кулгалду машинистийскреперистий. С. Каимова кулгалду формовщиккий бригадаш. Шоашкара масал гойташ къахьегаш ба слесарь - сантехник А. Гашин, крана машинист В. Кривоногов, бетонщиккий бригадир А. Хусейнов, газоэлектросварщик М. Мельников, дукха а кхыбараш. 12-ча пятилетка чотагIа тахан къахьегаш 75 сег ва тха.

Мелиораторий - гIишлонхой болх хала ба. Укх массаза а цIенна гаьна, кхашка хул. Кiираш а цхьайолча хана кхы дукхагIа а ха йоаккхар кхашна даттача вагончикашка. Цхьаболчар низ тоьац цу тайпарча хьалашка баха а къахьега а, шоай цIенна юхе а аттагIа а бола болх лаха хьож уж. Из бахьан долаш каст-каста балхара дIабувл нах. Цудухьа мелиораторий - гIишлонхой кадраш кийчъяра хадалза теркам тIалоаттабу управлене кулгалхоша, партийни а профсоюзни а организацеша.

Тха управлене болх беча инженерно - технически болхлоех дукхагIбараш кийчбаьб Московски гидромелиоративни Новочеркасски инженерно-мелиоративни институташа. Механизаторий кадраш кийчъю Моздокски ПТУ. Иштта цу гIулакха вIашагIъелла тха тхоай а я Аргуне № 29 йола профессионально - технически училищеи управлене дешара пункти.

Соахка управлене дешара пункте балха говзаш лакхъеш, шоллагIйола профессеш хараерзаеш 616 саг хиннав. Оаха кийчбаьб лакха квалификаци йола механизатораш, гIишлонхой, бригадай кулгалхой.

Мехка кхачан фонд тешаме алсамъяккхара боккха лоархIам болаш я КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленумо лаьтташта хиш декхара тIайийца программа. Парте хьалхашка уттадеча декхарашка хьежжа эргабаьккха болх тоабе дага я «Чеченингушводстрой» управлене коллектив. Укх шера 46 миллион сома мьаха гIишлон-монтажни балхаш де дезаш да тхо. царех ахаш гаргга дараш тхоай низаца а деш. Дукха а эзараш гектараш та хий дилла дерхI, е езаш я капитальни планировка, тоае еза хиш дехкаш йола системаш, хьалде дезаш да чуй ча 7 эзар квадратни метр йола цIенош, 135,5 километр дIоахалга дIаьхоачаш водопроводаш ехка еза.

ХIаьта 12-ча пятилетке де дезар дукха а дукхагIа да. Цу шерашка дергдолча гIишлон - монтажни балхий боарам кхы а 35 процент лакхлургба. Кердача пятилетке кхы гIа 12 эзар гектара тIа хиш доххаргда, реконструкци яь тоадаь лаьтташ диаза дукхагIа хургда. Иштта дукхагIа хьадергда наха чубаха цIенош. Цар площадь дIакхоачаргъя 40 эзар квадратни метрага.

Хьагучча бесса де дезараш дукха да. Уж декхараш кхоачашдара дерригa а тIалеста хила деза къахьегама овсарле лакхъяра, балха хьалаш тоадара. Из кхета а деш управлене чуйоагIача ерригача подразделенешка шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьег. Цун девиз я «Эффективно а дикал лакха йолаш а бе болх». Керттера профессеш йолча болхлошта юкъе яьржай «Профессех дикагIбараш» яха цIи яккхара тIехьа яхь. Еррига а бригадаш «ДикагIйола бригада» яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш я.

Управлене чуйоагIача подразделенеи партийни а профсоюзни а организацеша шерра боаржабаьб массово - политически а организаторски а болх. Деррига а тIалеста да къахьегама овсарле пла-нагIа йоагIачуд 1 процент лакх а еш, гIишлон - монтажни балхаш чакхдоахаш дIаьодар 0.5 процент лохдара

Сийлахь-йоккхача Даймехка тIем тIа Котало яккхара сийна Ерригсоюзни къахьегама вахте отта аьнна городашка - туркалаша, дIадоладаь гIулакх хьаллаьцад тха коллективо.

Наьха балхацара безам совбоаккхарболаш къахьегама а быта а хьалаш тоаде гIерт тхо. Тха предприяте алапи телара керттера форма аккордни я. Цу гIулакхо вIаштIехьдоаккх объекташ хьалъяра балхаш сиха дар. Управлене шерра юкъейоалаьй бригадни подряд.

Грозне а республикерча районашка а 10 берий беш я тха, 1000 совгIа бер деладу цар. Болхлой уахкцIаво лораеш, цар салоIаш Каспийски форда йисте база я.

Н. СКУРИХИН, «Чеченингушводстрой» управлене отдела начальник.

Селаlад

Къаьнача Дадега каьхат денад

«Хьамсара Дади! ЧIоагIа хоза хеташ деш аз Iа яздеш доле тайп-тайпара хIамаш. Массадолча хIамангга льоькъал дIакхоачаш а дерриге хоаш а волга хов сона хьо.

Тха классе цхьа кIеьнк ва, Руслан яхаш. Дешара тIера вац из. Харцакьа лелара-м тIеккуеш ва. Классерча йиIигаша а кIеьнкаша а ларкIац из. Урокаш Iомаеш воацандеь. Цхьабакъда, кхера-м кхар цунах. Бийнаш доккхий да Руслана. Массанахьа а дIакхоачаш.

«Шуи лархIар эшац сона, — йоах Руслана, — шо кхераш хилча а тоъам ба сона».

ЛархIар да дикагIе е кхерар да! Цу хьакъехьа дукха дийцад оаха тхоай классе. Цхьабараша лархIар да, йоах, дикагIа, кхер — кхерар да, йоах.

Хьона фу хет, цунах, тха Къаьна Дади! Iа жоп деларга хьем со а тха классера бераш а.

Соаглепчара Мадина, 6-ча класса дешархо.

Даде жоп лу

Хьамсара Мадина!

ЛархIар да дикагIа е кхерар да?, — яхаш хетт Iа. Хьона а хьа нийсархошта а яу хаттара жоп лу аз шоана лаьрхIа йиса яздаьча уих дувцарца. Ер Iоддийшача атта кхетадергда оаш фуд дикагIа: лархIар да-е кхерар да?

КIАЙ МОРХИЛГИ IАЬРЖА МОРХИ

Сигало даим а тайп-тайпара хул, бераш. Оашош а ойна хургда оаш из. Цкъа сийна, цкъа Iовнъара бесса, цкъа сатийнек мух боацаш, цкъа баьден цIимхарел. Цхьабакъда, миччa бесса хуле а, сигале массаза а сакъердаме я.

Сигалено догIа а лоа а дайт вайна, бес-бесара селаIад уттийт.

Сигала леп малхи бутти. Седкъий леп, Оалхазараш а дах сигала. Оаш ала мег — оалхазараш бIенашка дах, сигала дахац аьнна. А, бераш, сигала дах оалхазараш. ГIетта лелача хана мара ладаш хулий уж боккъонца? Хилац.

...Цигача, вай хьоахаьча цу сигала, цхьан Iуйрийна хьахилар КIай Морхилг. Льнкон хьайзаа яр из, хIетта Iобаь Iаьхарг санна. Малх беланъенар, морхилг шийза бIаргаяйча. Цу минота йIоахъелар шелалах эгаш хинна Морхилг. Оалхазараш ци хьалхабоадартах довзаш лийнна мух а гучабаьлар. Шорттига хьастар цо КIай МорхIилг. Вов кхы а хозагIа хилар. Вешта хьаьстача-м, нйрча вар а хоз ма лоI.

Ценаче, лила мо сийнача сигала гIолла ший некъ дIаболабир КIайча Морхилго.

КIал, лаьттан тIа, па оуш йисаьзар нерда хьахинна КIай, хоза Морхилг. Бешамашка къахьегаш боахка нах, шоай гIулакх юкъагIа а дитс, белаце урагIа хьежар.

ИIаьхача, йитиъача михаша баьцдара нулташ урагIкхуздадора, КIайча Морхилга йист лаца гIерташ санна. ХIаьта, тоатолгаш, гIадъухаш кхувсадора кхераш тIо гIолла, шоай хи чу КIайча Морхилга сибат бIаргадайча.

— Аьъ, ер фуд! — нйккхар Морхилгага, боалий бешах тIехйоалача , хава, — ДIа-в, лаьттам тIа а, кIай морхаш я?

— А, — аьлар михо, — Боалаш ба уж-м, зиза теха латташ.

Iалальмате хоза йола КIай Морхилг шоешта бIаргайча, боалаш, тиъоаронаш лоста а ль. кIайча энзай бIарчча морхI урагIкхессар. КIайча Морхилгага салам-моаршал дIалуш санна.

— Ма дика да массанена а хьо дукхаезаш хилча, — хийтар Морхилга. — Дилла а кхычарна иштта дегагIоз тела гIертаргья со...

Вай КIай Морхилга иштта уйла е кхувише а, цук улчуя хьахилар йонкха Iаьржа Морх.

Сов эгIаьъахарах ерриге а сувсаш яр из.

— Арахховсалахь хьай мерта чура уж Iовдала уйлаш! — уззаря цIогIа техар цо, — ца кховсе-м, аз... аз дIакхоалларгья хьо! Iаьржача Морхо хьаййилар ший кйрча баге. Цу чу тIоа сошаш бIаргабайра КIайча Морхилга.

— Ма... ма.. ма..! Ма кхаллалахь со! — хьоастаелар КIай Морхилг, — хIанз мара хьахиипалц со! Кхы дукхаешти а дегагIоз яла езаш я со.

— Iовдал! — Iаьхар Iаьржа Морх, — Аз ихаций хьога, дищде из доцI! Йовсар! Фу дегагIоз я Iа ювцар- Iа дегагIоз теле-м кхерарбац хьох... ХIаьта, сох санна, — курра Iо кIал хьежар Iаьржа Морх, — сох санна, хьайх а кхерар даций хьона?

КIай Морхилг а Iохьежар Iаьржа Морх хьежача. Цунна бIаргабайра, шоай болх бита а бита, сихха дIаболха нах. Баьвделар тоатолгаш. Гаьний бовхьаш вIашкаозаделар, шоашта хIама тохар кхераш санна.

— Сох-м кхыметтел малх а кхер! — Iаьржача Морхо долоча чархах кийсса ах дIакъайлар ший оагIонца.

— Со-м... Са-... безам бац сайх кхерийта, — юхаувзалуш аьлар КIайча Морхилго, — со дархIар деза сона, се езар... Фу санъердам ба, беррнгаш а хьох лечкъаш хилча?..

— ДIахалахь, Iовдал, — хоададир Iаьржача Морхо, — Хьох ца ихере, лоархIарг а яц хьо!

Цаьхха нхы а чIоагIагIа Iаьржъелар Iаьржа Морх.

— Гой хьона дIара Iаьдахх? Хиво гола тоххача ягIар?

— Гу.

— Хьажалахь, аз цунна фу ду!

Iаьржача Морхо шиI нйрча баге хьа а йийла, сегаь тIоа арахийцар. КIай Морхилг оятаелар, Iаждахках яьнна цIи бIаргаяйча.

— Аз-м лоархIийтаргья со! — хьалсовсаелар Iаьржа Морх. — ЛоархIийтаргья!

Цаькка а ди къувкъийтар Iаьржача Морхо. Кхераденна, дIа-хьай дайдар аргIера доатан. ЧIоагIа раьза йолаш, аргIалъяха, елаелар Iаьржа Морх.

— ХIанз ша теха, хIалекъсоргья аз боалий беш! — дагадехар даькъаьзьяшачоа. Фо чудетта ахнарг санна шеръала йолаелар из. Иштта, шерлуш, шерлуш, ах — сигале дIалеьцар цо. Цхьабакъда, дIахо-м... Шерлуш латташе, вIаьхха... яьттIар! Еха дIаьлар, аIаммига чIегилгаш а хинна! Iаьржа Морх, ше сов биеса хилар бахьан долаш, йицъенияр шерлуча а цхьа боарам хила безалга. Боарама тIехьльшача яьттIар!

Михо чехка Iоцlеийр сигале Iаьржача чIегилгех. Юха а сийна бос къаьгир сигала.

Боалий беш хIалах ца хулаш йисар. Нах юхабаьхкар бешамашка. Юха а хьагулделар аргIе доахан. ПаргIатта шерна йоладелар михай боахьаш. Сийрдадаьлар тоатолгаш. Цхьа Iаждах яр йоагаш. Цох къехеташ, елха йолаелар КIай Морхилг. Доккхийча, цIеначa хи тIаламаша, Iотiа а идiта, дIайоайр Iаждахках яьнна цIи. Ираза, цхьа-шк тиъоврo мара яга ихоаяьцар.

Цо дIаяйча а елаш яр КIай Морхилг. ХIанз-м — гIадъяхарах.

КIайча Морхилга бIара а хьежаш, паха йоахар: «Баркал хьона КIай Морхилг, уж дIайха тIаламаш тхона тIалегаларах, селла хоза хьо хиларах, дегагIоз тхона телаpax!»

КIай Морхилг кхы тIа а хозъелар уж дешаш хаьхезача. Бакъда, ший беррига ина гул а бь, деpгаш дIакъайлар цо. Мерза дешаш хозаргдоацаш. Бакъальа а къайлар. Мерзача дешаша кхыметтел ег а вошаву.

Из-м Морхилг мара яц.

— А, Iаьржа Морх, — ше-шийца аьлар КIайча Морхилго. — лархIийтар духа-м дегагIоз тела еза, кхерам тувса безац!

ТIаккха, сийнача, цIеначa сигала гIолла, лаьгIо хьекхача михаца лоавзаш, ший нийкъ дIахо бихьар КIайча Морхилго. Беркате хила из!

КЪАЬНА ДАДИ.

МАМАКАЕВ Эдуард

БУМБРИ

Бумбри, Бумбри,
Нокхар - моза,
Маьлха сийг мо
Ба хьо хоза!

Хоаш да нз!
Хоаш да: соцца
Хьо дилла а
Хулга моца.

Цудуль, маьх
хьалъарабоалаш,
Зиза теза
Летта боалаш

Болча бодаш
Хул хьо, тетта...
ХIара зизах
Юа а Iетте.

Цергара мода
Хьадоахкх Iа, Бумбри,
Ер дуне
Гiоздоахкх Iа,
Бумбри!

Бум-бум-бум,
Зуз-зуз-зуз!
Берашта а
Хьо тIакхув.

Харцахь лелаш
Дола бераш
Хул хьа юнах,
Бумбри, кхераш!

Оапаш бувца Iаьлеи цун ахкарги

— Жи, хьадувла,
Бераш! ХIеьй!
Хьалдузаргда
Ахкарг вай! —
Iаьла,
Пелкаш сувсеш,
Воал цхьа аткарг
Дуздеш.

Кий миссел да
Ахкарг хIанз —
Йоахха, горга
Даде кий...
Цхьанне эетт:
«Из кхы а дукха!
Дузаде
Хьа ина хургбий!»

Мишта хургбац!
Хоаш да нз!
Массанена
Боаз се низ!
Ахкарг
Ведар миссел зух...
«Хила Iаш йий
Доккхаг! цуа!» —
Хетт Iаьлийга
Цхьаьзхана.

Жоп лу Iаьлас:
— Вай дуне
Миссел доккха
Хургда ер.

Бакъда, бераш,
Со се кхер.
Кхераш аа со,
Бераш, се,
Дуне миссел
Доккха хинне,
Ер хьалдехар
Космосе! —

Иштта Iеьлас
Лушна жоп,
Iаьлий аткарг
Ийккхр:
«Хоп!»

Iаьлий оапаш
Соцабеш,
Ийккхар ахкарг —
Со ва токо!

Спорт

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Ший лоIамах кIалтохаргах летарах йолча дунен халкъашта юкъерча традиционни турнире Тбилисе вIашагIтехар дукхача мехкашкара борецаш. Монголера, Венгрера, Болгарера, Турцера, США-ра, кхыча мехкашкара цхьа бIаь ах бIаь совгIа спортсмен хилар цига. Вай мехкарча командана юкъе вар ши грозненец. 74 килограмм дозал долча А. Вараева яьхаза летача цхи котало йоакхх, цох бронзови призер хул.

БIаь килограмм дозал дараща къойсаелар вай мехкахо А. Музикашвили, цо пхелагIа моттиг яьккхар.

* * *

«Трудовые резервы» яхача ДСО республиканска совета специализированни спортивни зале хилар ший лоIамах кIалтохаргах латара къовсамаш. Уж юкъедолаш дар Коталов 40 шу дизара хетадаьча нагирхой хьалхарча республиканскы ђпортивни ловзарий зачета. Шийтта тайпара дозал долаш бар яхьебаьннараш.

Эггара дикагIдола толамаш даьхар «Спартак» ДСО команда. ШоалагIа моттиг «Трудовые резервы», кхоалагIъяр «Урожай» яхача ДСО-на яьхар.

ДЗЮДО

Город Уфе чакхъьяьнай 1985 — 67 шерашка баьча къонача дзюдоисташта юкъера «Урожай» ДСО Россовета хьалхие яккхара яхьаш. Нохч - ГIалгIайчен спортивни сий лорадеш ялх саг хиннав цига — Аргунерча тренера И. Любова кхебаь спортсменаш.

95 килограмм дозал дараша юкъе хьалхара моттиг яькхар вай мехкахочо, спорта мастерала кандидата Х. - М. Дикиева.

Ший дар санна дозал дараша юкъе кхоалагIа хилар спорта мастерала кандидат Э. Ким.

ШАШКАШ

«Грозный» яхача турбазе шашкех «Урожай» ДСО командин хьалхле яккха баькабар юрташкара спортсменаш. Чемпиона цIи яккха лоеш яр районашкара ела ялхайтте а команда.

Цига хьалхара моттиг яькхар шалинцаша, Грозненски районера коллектив шоалагIен Гудермесера яр кхоалагIен хилар.

Т. СОКОЛОВА.

ФЕ ХИЛА

Машинаш лелача наькъа тIа еча эггара кIерамеча маневрех цаI я хьалхаяккха гIертар. хIана аьнча машинаш духьала ухача оагIоразьа вада везаш из хуландаь. Бокъо йоацача тайпара хьалкавала гIортаре кхыча машина тIатоха тарлу водитела ше лехкаш йола машин.

1984 шера машинаш духьела ухача наькъа даькъа тIа машинаш вIашкаеттaлуш 207 моттиг хиннай 65 саг ве а вувш, 319 сага чов йиннай.

Хьалхавоалаш вола водитель духьала йоагIа машин хьалтIанхачалеьа ший хьалхалкка нхувргхиларах бокъонца дог тийша хила веза.

Малгобенски районе Дабин-юртарча автомашина водитела Т. Ваделова Моздокера Орджоникидзе бодача наькъа 35 километр кхаьчача хана Малгобенски автотранспортни предприяте доалахьарча Газ-53 яхача грузовой машинал (водитель Ю. Половкоев) хьалхавала вейнача хиа авари хургIола хьал оттадаьа. Цудухьа цIаькха тормоз тохаза ца воалача кхьчав грузовой автомашина водитель, тIакха шиттача ха хьекха из кювета чу а кхийтта тIакIалтIа яьнна Ю. Полонкоеи цуйца ваьгIа пассажири чIоагIа лоза а вэш. Из долла хIама шийна бIаргадайнадолаше а, юха ца а соцаш дIаникка ваха Т. Ваделов, бакъда, тIехьагIо хьакоравaьa. хIаьта из цу аварена бехке веш йола материалаш следственни органашка дIачуеннай.

Город Грозне Ленински районе Маяковске улицагIа водаш «Жигули» яхача автомашина водитела Грозне вахаш волча С. И. Стельнова, машинаш духьала ухача оагIорахьа а ккха, «Москвич» яхача автомашина тIатехай ше лехкаш йола «Жигули» водитела човнаш а ен.

ДIадахача кIиранIа (7 февралера 14 феврале кхаччалла) 13 автоавари хьй НГIАССР наькъашка 2 саг ве а вувш, 14 сага човнаш а ен.

НГIАССР МВД ГАИ.

ХЬЕ IЕХА МА ВЕ

Мехкарча вузашка чакхъьяьннай Iаш экзаменаш. ХIанз, кIезиг — дукха мухьадаьннача хана, массехк деш вргдар аз экзаменаш дIаяха тхоаш кийчдаларах. Зачеташ шоашта зачаргйоата а хоаш, предмет ма хулла кIоаргагIа ха гIерташ дешаш бола студенташ дукха ба Нохч-ГIалгIай пачхальахкен университете. Цуига хьежжа законе оценкаш а боахаш, экзаменаш а дIалу цар. Цхьабакъда, пайсу вIалха «аьттув» па боалараш, «шпоргаш» кхьса я екха, чайобала бIам бараш.

Ухаша цхьа хаттар хургдар аз: Цхьа-шолха преподаватель Iехавь чакхаргва хьо. Хьона фу пайда хул цох? Материал Iома ца еш, книга ца еш йиса ма йий. Кхоана баяла тIа ца ховр-м тухадажанза дусарг мичад. ТIаккха фу де дага ва хьо? Малав Iа Iехавер?

Цхьабахча студенташа оалаш хоз: «Из преподаватель волча ма гIолакх, цо «2» оттаергьа хьона». МалагIа ва из во вола преподаватель? Цiенхаштта хьона фу хов хьожаш вар вувций Iз? Из во ваш, иштта яар геттара дика преподаватель ва! Лахха говзал йола специалисташ шийбе гIерт из.

Цу тайпарча преподавателa дег тIара баркал ала доагIар. ХIаьта уж кIезига а бац тха ВУЗ-е.

А. КОВРАКЕ, ЧИГУ студент.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТВ

19 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Даите улицагIа хинна саг вер». Художественни фильм.
10.15 — Татара композиторий фортепианни произведенеш.
10.30 — «Батальонаша цIера ала бех». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери.
11.35 — «Керддадараш».
14.30 — «Керддадараш».
14.50 — ДезтIкъаьлагIча шерашкара коммунисташ. Документальни фильмаш. «Солидаш бон йолаш нйца интервью», «Дерригача вахарах», «Директора вахарцара».
16.00 — «Эрсий мотта гIаьхаьа».
16.30 — «Керддадараш».
16.35 — Халкъ оал СССР халкъа артиста Петров Иван. Фильм-концерт.
16.55 — «Шахматни школа».
17.35 — «Случ» яхача хелкъа халкъора ансамбла концерт (ЧССР).
18.00 — «Iаламе вахари».
18.30 — «Сакъердаме моттаж».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Уих деной почта».
19.30 — Е. Светланов. Кларнетан фортепианонен лаьрхIа сиерцон прелюдии.
19.45 — «Батальонаша цIера ала бех» яхача телевизионни художественни фильма премьера, 2-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.45 — «Советий машна духьала ль вIаIад» яхача документальни фильма премьера. Хьайлара дош оалар йоазонхо Г. Боровик ва.
22.50 — «Тахан дунен тIа».
23.05 — Баскетбол. Кубкаш лыхачар кубок. Маlа нах. Ах-финал. «Жальгирис» (Каунас) — «Асвел» (Виллербан, Франци).

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Тэрсова». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 2-гIа класс.
8.55 — «Эггара гIинбулгера моршмуу». Iилма-довзийтара фильм.
9.05, 12.35 — Французий мотт. Хьеха цхьоалагIа шу.
9.55 — «Чархи даьттен». Iилма довзийтара фильм.
10.05 — Истори. Россе бола вой болаш (70—80 шш.).
10.35, 11.35 — Советски пачхьалкхени бокъонн вIийлешаш. 8-гIа класс. «Дизза доал кара эоар». Организацийн предпомитейн балка тIа Советаш тIахьожам лорттабар. Массазарча комиссей болх.
11.05 — «Вай беш».
12.05 — «Природоведене» передача почта.
13.05 — Э. Хемингуэй. Вахари нхоаллоиен оагIонаш.
13.35 — Советски изобразительни искусство. «Вай къахьегам вай сийлен гIулакх да».
14.25 — «Личнo причастен». Цiена Байрамка кхаь ордена кавалера, артиллере инарал-майера А. Ф. Сергеева тIеша наькъах.
15.10 — «Керддадараш».
15.10 — Юрта боахама бехкоушта. Кинопрограмма.
15.25 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
15.45 — «ТIема наьнъашкий гIолла».
19.00 — Киножурнал.
19.10 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
19.30 — Хоккеих йоа СССР чемпионат. ЦСКА — «Химик». 2-гIен, 3-гIен периодаш. Перерыв йолча (10.05 — «Вийса даькъала хийла шуи, бераш!»).
21.00 — «Ха».
21.45 — «Духьлан Саша». Телевизионни художественни фильм.
22.55 — «Бригада: нерда утап» яхача документальни фильма премьера.
22.05 — «Керддадараш».

20 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Путешествинийи клуб».
9.35 — «Берашта оаихарех».
10.05 — «Батальонаша цIера ала бех». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери.
11.45 — «Керддадараш».
14.30 — «Керддадараш».
14.50 — «Питилетка — хIарaне гIулакх». «КАТЭК — биографи дIахойодаш я» (г. Грозный). «Хийц цIера алем».
15.40 — «Массанешта йола стадион».
16.10 — «Керддадараш».
16.15 — Тха корреспонденташа дувц.
16.45 — Советски Союза Турпалца, фронтовой медицинени сестрайца Н. З. Щербаченкойца школьникаш вIашагIкхетар. Инсвера передача.
17.30 — 1905—1907 шерашка Россе хиннача революце 80 шу дизарга. «Революце иллеш». Фильм-концерт.
18.00 — «Йоазонхой вахари».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — «Дунен нагирхойи».
19.50 — «Батальонаша цIера ала бех» яхача телевизионни художественни фильма премьера, 3-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — Сийлахь - йоккха Котало яьнна 40 шу дизарга. «Сантий миниатюраш». 3-гIа фильм — «Юртара хьехархо».

Телевизионни документальни фильм.
22.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Дегнаш исторе хьаду». Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Географи. 7-гIа класс.
9.05, 12.40 — Немций мотт. Хьеха, 1-гIа шу.
10.05 — «Коммунистически партe манифеста» исторически поархIам.
10.40, 11.40 — Музыка. 5-гIа класс. Н. А. Римски-Корсакова «Снегурочка» яха опера.
11.10 — «Шахматни школа».
12.10 — Юкъера биологи. 10-гIа класс.
13.10 — «Женская пуща». Iилма-довзийтара фильм.
13.20 — «Хар — низ». Iилма-довзийтара журнал.
14.05 — «Юртара сельхт».
15.05 — «Керддадараш».
17.30 — А. Абу-Бакар. «Лека, корорга хьона». Къулбеседен-Юрий «Сабе» яхача республиканска темпни театра спектакль.
18.15 — Хоржамашара — Хоржамашка. Юрта экономика чIоагIу (нохчий меттала).
18.40 — «Вахара кьисап — советски». Гучигов Iаьлаа йола телеочерк.
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
19.20 — «Вай кандидатъа». НГIАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидат волча В. Нордзоев йола телеочерк (гIалгIай меттала).
19.35 — Автораллех бола дунен халкъашта юкъера яхьаш. Таллинера передача.
20.00 — «Вийса даькъала хийла шуи, бераш!».
20.20 — «Уссурийски тайга гIолла ль путешестви». Документальни фильм.
20.30 — «Музыкальни киоск».
21.00 — «Ха».
21.30 — «Полустанок» яхача телевизионни художественни фильма премьера.
22.35 — «Керддадараш».

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Пачхаьлкхен страховане управлене дIахойт, хозадь а лазарих а хьайба денна моттиг хуле а аьна, юртий Советий хIара боахам дIахобьча книжкага Госстраха организаш ялх бутт а кхы тIех а ха яьннача доахан, шу а кхы тIех а ха яьннача горий учет чакхйоаккхаш хилар.

Дагадохийт оаха, страховой моттиг пийсъача дийна зе юхаметтаоттадергхалар, нигахьа санна денна хьийба юрта Совета боахамаш дIахьдеш доача книжка тIа а цуига хьежжа страховательий списка тIа а дIахздь дала.

Аэропорто льготаш ху

31 МАЙ КХАЧЧАЛЦА 50 ПРОЦЕНТ:

граждански Сийлахь-боккхача Даймехкен тIеммий инвалидаштен уажаморгаш лаьрхIача кхычарнен; цу инвалидашта улув баьнна болхараштa;

граждански авиаце болхлоишта:

путевкаш а йолаш санаторешка болхача 16—17 шу даьнача нагирхоштa;

балха боацача къахьегама инвалидаштен бера хана денз инвалидаш болаш хьабоагIарaштен.

15 АПРЕЛЕ КХАЧЧАЛЦА 30 ПРОЦЕНТ:

балха боацаш деше багIача студенташта;

дукхха цхьана а цхьъ а болхача ВЦСПС турнамаиен экскурсантен йолча Центральни совета туристашта;

вузий суденташта, юкъерча лаьрххIа йолча дешара заведеней, СССР оборона Министерства СССР пачхаьлахкен хьерамлен Комитетен тIемадешара заведеней дешархошта (курсанташта), 12 шерал тIех ха яланза болча школьникашта, профтехобразоване училищайн школайн дешархошта;

наьхъа баха денна «страхсбор ма йоаккхийла» аьнна штамп тIаоттаяь документаш долаш болча тIема гIулакхаш тIарча нaха.

Мукъа моттигаш я Грозне аэропортера гг. Алма-Ате, Нукусе, Шевченко, Узене, Одессе, Ташкенте йолхача самолеташ тIа.

Аэрофлота касса хьайиллай Ленина проспектагIа 74/100 йолча Трансагентства здане чу.

Хатта хIама дале, телефон тоха: сигала гIолларча наькъий Агенстваага 2-75-46; Аэропортага 2-36-08.

РАДИО

19 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.13 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.36 — Нохч-ГIалгIай музыка концерт (гIалгIай меттала).
9.15 — «Къахьегарга хьожна сий а ду поаркIаш а дув» (нохчий меттала).
9.30 — «Къоам хамахо» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Ленински миллионий университет. «ДегIаенача социализма экономика эргаинхар — партен халкъен керттара декхар да» (гIалгIай меттала).
16.16 — «Бакъдар котдаларах теш со» (эрсий меттала).
16.31 — «Юрта боахама хьалхале лелаерашта». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Социалистически ахьe моттбьинйраш бовчей, Ведески районера передача (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — «Керда вахар дунен тIа доалэш дайра цунна» яха американски лаьрхочунна Рид Джона хетаь радиокомпозици.
17.37 — Бирически иллеш.
18.03 — Художественни самодеятельноста юкъе дакъа лаьцачар выступлени.
18.38 — Халкъара музыка.

20 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Дай мехках доза ил-леш (нохчий меттала).
11.15 — «Коммунисташ хьалха болх» яха беседа (нохчий меттала).
11.30 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (гIалгIай меттала).
15.15 — «Барт тайнача деза ла» (эрсий меттала).
15.35 — «Социалистически ахьа дневник» (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала).
16.16 — «Вахара некъ — советски я» (эрсий меттала).
16.35 — «Комсаш лелачар радиошкола» (эрсий меттала).
16.45 — «Техни — сий долаш болчарна» (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «ЦIе байракхаш лелача коллективашка». «Северный» яхача совхозера передача (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Добрые молодцы» яхача ансамбла концерт.
17.41 — Илли оал Айдамирова Марьям.
18.13 — Халкъа иллеш.
18.41 — Халкъарга вахар.

— ШКОЛАШКАРА ХОАМАШ —

Тимуровций седкъий

Уж седкъий лелаш да вайна даха а къахьега а, деша а тахане Iалашгъяьчар цIенош тIа. ХIаьта, уж хьалсегача бераша шоайх кураш а еш, «тимуровцаш» оал. Цу тайпара бераш дукха а да Грозненча № 17 йолча юкъерча школа пионерски дружине.

ХIана, дерриге а советски халкъ дуккн тIара прогрессивни адам Сийлахь-йоккхача Коталов 40 шу дезде кийчлуча хана, къаьстта лоархIиме а пайдане а гIулакхаш карагIдувл пионераштa. Керда материалаш гулъяй цар школерча тIема сийлен музейна лаьрхIа. ХIаьта цу музейна кулгал деш ва Сийлакь - боккхача Даймехка тIема доакъахо, истори хьехаш вола Шунов Василий Афанасьевич.

Пионерий гIулакхий шоай зона я хIара классана тIачIоагIъяь. Иштта зона я 6 «б» классерча берий а.

ЦIе галстукаш лелаеш бола Женя Зубарев, Игорь Ханинаев, Лена Шевелова, кхыбараш, гул а бале деза денош хилча тIема ветеранаш даькъалбувца болх. ЦIенача дег тIара сонгIаташ а ду цар ветеранашта. Хоза хет ветеранашта шоашта лаьрхIа стихотворени йийшача, илли аьлча е бераша шоай кулгаша хьадаь сонгIат делча. Ветеранашта хетаь стихаш а иллеш а цкъаза шоаш язду пионераша, цар цIераш а гIулакхаш а юкъе а хьош. Тимуровций гIулакхаш наха мел дезаденнад, царна мел хьамсара да ховргда школа цIерагIа уха баркал кхайкадеш дола наьхаташ дийнача.

7 «а» классе пионерски сборе хиначоа хоергда из отряд правофланговиш яха цIи яккха кийчлуш йолга. Цу лакхаленга дика дешарце, дикача гIулакхашца болх уж. Тимуровцаша Корнякова Наташес, Науменко Леймас, Полупанова Аллас дувц шоаш «ссгача» кердача тимуровски седкъах лаьца: Даймехка тIема доакъашхо Щербаков Михаил Яковлевич валача шен тIа «ссгаб» цар из седкъа. Каст-каста хул уххаза бераш. ЙиIигаша квартира цхьалхайоакх, кIаьнкаш е тика тIа болх е кхыдоа гIо ду. ДукхагIа мел ух дукхагIа дова бераш-та Михаил Яковлевича хала наьыгъаш.

...Дукха ха йоаццаш 74 шу даьннача Дында Мария Феклисовнай доалахошта ядир школе цу йоаххача сага гIо эш, аьнна. Хала дар цхьаь йисача цу сага цIа а юаpа беш а лелае. ХIанз йоаккхача сага хIара дийнахьа гIо деш ба Валмошкина Левак Самарская Иннаш.

Иштта шоашта махагара баркал доаккхаш ба къова тимуровцаш. Царна тара хила гIорте, оаш а баркал доаккхаргда, бераш.

Машара наькъаш

ТIом... Советски наха дина яйлай цун нйрча ихь. Цудухьа шоашта мел могар ду цар из Iалал кхы ца хилийтара, ядерни тIема кхерам юхатохара. Оаш а ду, бераш, шоашта могар цу гIулакха.

ГIойтIарча № 2 йолча юкъерча школера дешархой производственни бригада цIи хеза я. Вит бIаь совгIа лакхехьарча классай дешархо чакхваьннав бригаде гIолла, къахьегам вит бIаь сага безабалийтаб бригадо. ХIаьта, цхьа шу хьалха республика ленински комсомола премишоашта хьожайнча. Из Машара фонде дIаелар дешархоша.

Дищ ца луш дагалатт Грозненча дешархошта Нохч-ГIалгIай филармоне № 1, 2, 4, 41 йолча школай художественни самодеятельноста коллективаша денна концерт. Цига гулдаь ахча а Машара фонде дIачуделар.

Машара тIехьарча къовсаме дьшаре дакъалоацаш хьабоагIа Грозненча № 37 йолча школа дешархой а. Массехк шера ахкан каникулашка къахьегаш, тиша аьшки каьхати гулдеш, бартцхьоагIон ярмаркаш еш, гулдаьд бераша 4000 сом. Цар из дIадешад Машара фонде. Цудухьа царна ен най Машар лорабера советски комитета Сийлен грамота.

Шоана ма хеталаш, бераш, машар духхьал ахчанца чIоагIбеш ба, аьле. Оаш, бераш, тахан машар чIоагIбу дика дешарца. Тахан оаш дика деше, кхоана Даьхено хьалхашка уттаду декхараш кхоачашде могарgда шоана.

А. АРЗИЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктоккхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кисьмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей денощка

СФ05074. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 846.